

הלכות שבת פרק ו' (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום רמב"ם הלכות שבת, פרק ו' — אמירה לעכו"ם ודינים הקשורים

הלכה א: יסוד אמירה לעכו"ם

דברי הרמב"ם: "אסור לומר לגוי לעשות לנו מלאכה בשבת, אף על פי שאינו מצווה על השבת, ואף על פי שאמר לו קודם השבת, ואף על פי שאינו צריך לאותה מלאכה אלא לאחר השבת. ודבר זה אסור מדברי סופרים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם."

פשוט: אסור לומר לגוי לעשות מלאכה בשבת — אפילו (1) הגוי אינו מחויב בשבת, (2) אמר לו קודם השבת, (3) צריך את המלאכה רק לאחר השבת. האיסור הוא מדרבנן, כדי שהשבת לא תהיה קלה בעיני האנשים.

חידושים והסברות:

(א) מחלוקת הראשונים בטעם האיסור — שלוש שיטות נגד הרמב"ם:

1. שיטת הבה"ג (והיראים): אמירה לעכו"ם היא איסור דאורייתא, כי הגמרא לומדת אותה מפסוק — "לא יעשה כל מלאכה". אם לומדים מפסוק, נראה שהוא דאורייתא.

2. שיטת רש"י: האיסור נובע מ"ודבר דבר" — אסור לדבר בשבת על דברים הגורמים מלאכה.

3. שיטה שהאגרות משה מביא: זה ענין של שליחות לחומרא — הגוי נעשה כביכול שליח של היהודי, והמלאכה מיוחסת ליהודי. החתם סופר שואל על כך: כיצד שייכת שליחות בשבת? איסור השבת הוא שהיהודי ינוח — זה "ענין שבגופו" שאי אפשר לקיים על ידי שליח.

4. שיטת הרמב"ם: האיסור הוא מדברי סופרים — לא שליחות, לא "ודבר דבר" — אלא גזירה כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם.

(ב) כיצד טעם הרמב"ם מתאים יותר להלכה:

טעם הרמב"ם מתאים מאוד יפה לשני הפרטים — הן האיסור לומר ערב שבת (שהגוי יעשה בשבת), והן האיסור לומר בשבת (שהגוי יעשה במוצאי שבת):

- לפי "שליחות": אפשר להבין מדוע אמירה ערב שבת אסורה (כי המלאכה נעשית בשליחות בשבת), אבל קשה מדוע אמירה בשבת על מוצאי שבת תהיה אסורה — הרי אין שליחות על מלאכה שבתית.

- לפי "ודבר דבר": אפשר להבין מדוע אמירה בשבת אסורה (כי מדבר בשבת), אבל קשה מדוע אמירה ערב שבת תהיה אסורה — הרי אינו שבת כשהוא מדבר.

- לפי טעם הרמב"ם ("שלא תהא שבת קלה"): שניהם מתאימים — לומר לגוי ערב שבת לעשות בשבת גורם לכך שהשבת אינה נראית שבתית (רואים מלאכות בשבת); לדבר בשבת על מלאכות (אפילו למוצאי שבת) גם גורם לכך שהשבת קלה בעיניו, כי הוא עוסק במלאכות.

(ג) חידוש: האיסור אינו על "נוסח האמירה" אלא על התוצאה:

לפי טעם הרמב"ם (שלא תהא שבת קלה) אין חילוק אם אומר בפירושו, בכתב, ברמז, או בגימטריא — האיסור הוא לגרום לגוי לעשות עבורך מלאכה, לא אופן האמירה. זה בניגוד לשיטת "ודבר דבר", שבה אפשר לראות חילוק בין אמירה לאי אמירה.

(ד) לומר ליהודי בשבת שיעשה מלאכה במוצאי שבת:

גם ליהודי אסור לומר בשבת שיעשה מלאכה במוצאי שבת. זה אולי מצד איסור נפרד של "ודבר דבר" (לא אותו טעם כמו אמירה לעכו"ם), והרמב"ם אומר זאת מאוחר יותר בפרק.

(ה) אין היתר על אמירה לעכו"ם במלאכה דאורייתא:

הערה כללית על כל פרק ו': אין שום היתר לומר לגוי שיעשה מלאכה דאורייתא. רק בשבות (דרבנן) יש היתר (שבות דשבות). החריג היחיד שבו מותר לומר לגוי אפילו מלאכה דאורייתא הוא בחולה שאין בו סכנה — אבל זה נמצא בפרק ב' (הלכות חולה), לא בפרק ו'.

הלכה ב: גוי שעשה מלאכה מעצמו — דין ההנאה

דברי הרמב"ם: "גוי שעשה מלאכה מעצמו בשבת — אם בשביל ישראל עשה, אסור ליהנות באותה מלאכה עד מוצאי שבת, וימתין בכדי שיעשו." "והוא שלא יהא הדבר בפרהסיא... שידעו בה רבים שהדבר נעשה בשביל פלוני בשבת."

פשוט: אם גוי עשה מעצמו (בלי שהיהודי יאמר לו) מלאכה עבור יהודי בשבת, אסור ליהודי ליהנות מכך עד מוצאי שבת, ואז צריך להמתין עוד בכדי שיעשו (כמה זמן שהיה לוקח לעשות את המלאכה לאחר שבת). אבל אם זה נעשה בפרהסיא — שכולם יודעים שהגוי עשה זאת עבור היהודי בשבת — אסור ליהודי לעולם ליהנות מכך, אפילו לא לאחר בכדי שיעשו.

חידושים והסברות:

(א) האיסור הוא על היהודי, לא על הגוי:

אי אפשר לומר "הגוי יש לו איסור בשבת" — הגוי אינו מחויב בשבת. האיסור הוא רק על היהודי: הוא אסור להשתמש בתוצאה של המלאכה. היהודי אינו עושה שום מעשה — זה רק איסור הנאה.

(ב) איסור ההנאה נובע מאותה גזירה כמו אמירה לעכו"ם:

זו רמה נוספת של אותה גזירה: לא רק אסור לומר לגוי, אלא גם אסור להשתמש במה שגוי עשה מעצמו. הטעם הוא אותו דבר — שיהודי לא ישתמש במלאכות גויים בשבת, כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם.

(ג) בפרהסיא — חומרא גדולה יותר:

כאשר זה בפרהסיא — למשל גוי בנה בניין עבור יהודי בשבת וכולם יודעים על כך — אסור ליהודי לעולם לגור בבניין הזה. זהו זלזול גדול יותר בשבת, לכן הקנס חמור יותר.

הלכה ג: גוי שהדליק את הנר — הנאה ממלאכה שהגוי עושה לעצמו

דברי הרמב"ם: "גוי שהדליק את הנר — משתמש לאורו ישראל. אם בשביל ישראל — אסור."

פשוט: כאשר גוי מדליק נר לעצמו, מותר ליהודי ליהנות ממנו. כאשר הוא מדליק עבור היהודי, אסור.

חידושים והסברות:

(א) חידוש בלשון "גוי שהדליק את הנר":

לא כתוב "גוי שהדליק את הנר לעצמו" — הלשון אומר סתם שהגוי הדליק. צד אחד הוא שזה אומר: כל עוד לא יודעים שהוא הדליק עבור יהודי, מותר — אין צורך לדעת בוודאות שהוא עשה זאת לעצמו, אלא אין צורך לדעת שהוא עשה זאת עבור היהודי. החברותא דחה זאת — הוא סובר שזה "היתר

חדש שלא נאמר כאן" ואי אפשר לחדש קולא כזו שלא הורו בה רבותינו. הרמב"ם אומר במפורש "אם בשביל עצמו" — זה אומר שצריך לדעת שהוא עשה זאת לעצמו.

הלכה: עשה כבש לירד מן הספינה

דברי הרמב"ם: "עשה כבש לירד בו מן הספינה — יורד בו ישראל אחריו. והוא שלא ידע שעשה בשביל ישראל."

פשוט: כאשר גוי עושה כבש לרדת מהספינה, מותר ליהודי גם לרדת בו, כי אומרים שהוא עשה זאת לעצמו. אבל אם יודעים שהוא עשה זאת עבור היהודי — אסור.

הלכה: מילא מים להשקות בהמתו / ליקט עשבים

דברי הרמב"ם: "מילא מים להשקות בהמתו — משקה אחריו ישראל. ליקט עשבים להאכיל לבהמתו — מאכיל אחריו ישראל."

פשוט: כאשר גוי ממלא מים לבהמתו או אוסף עשבים לבהמתו, מותר ליהודי גם להשקות/להאכיל את בהמתו מכך.

חידושים — תנאי הרמ"א של "מכירו":

הרמ"א אומר: והוא שלא יהא הגוי מכיר לו את ישראל. אם הגוי מכיר את היהודי — אסור, כי שמא ירבה במלאכתו בשבילו.

א) טעם "מכירו": כאשר הגוי מכיר את היהודי, יש חשש שהוא יעשה יותר — ימלא יותר מים, יאסוף יותר עשבים — בשביל היהודי. גוי עושה רק למען האינטרס שלו; הוא לא עושה טובה לזר. אבל אם הוא מכיר את היהודי, יש לו "חשבון" — מוטיבציה לעשות יותר.

ב) אפילו כשלא רואים ממש שהוא עושה יותר: החשש אינו רק כשיודעים שהוא עשה יותר, אלא אפילו כשהוא מביא קערה אחת של מים — אם הוא מכיר את היהודי, יש חשש שהוא הביא קערה גדולה יותר ממה שהיה לוקח לעצמו.

ג) הכלל של "דבר שאפשר להרבות בו": החשש של "ירבה" הוא רק בדברים שאפשר לעשות יותר — כמו מים או עשבים. אבל בנר (אור) או כבש (גשר) אין שייך ריבוי — "נר לאחד נר למאה" — נר אחד מאיר למאה אנשים כמו לאחד. לכן בדברים כאלה מותר ליהודי ליהנות אפילו הגוי מכיר אותו.

הלכה: רוב ישראל / רוב גוים

דברי הרמב"ם: כאשר גוי מדליק נר במקום שיש בו יהודים וגוויים: מדליק על דעת הרוב — הוא מדליק עבור הרוב.

פשוט: אם רוב ישראל — אסור, כי הוא מדליק סתם עבור יהודים. אם רוב גוים — מותר. מחצה על מחצה — אסור.

חידושים:

א) "מחצה על מחצה": יש ספק מה "מחצה על מחצה" אומר — האם הוא מתכוון לשניהם, או שלא יודעים למי הוא מתכוון. בסופו של דבר זה אסור.

ב) נקודה מעשית: אם מכינים נר על כל שולחן בנפרד (כמו במסיבה גדולה עם יהודים וגוויים), על השולחן שבו יושבים יהודים הוא עשה זאת עבור יהודים — אפילו כשהרוב הכללי הוא גוויים.

הלכה ו: נפלה דליקה בשבת — גוי שבא לכבות

דברי הרמב"ם: "נפלה דליקה בשבת ובא נכרי לכבות — אין אומרים לו כבה ואין אומרים לו אל תכבה."

פשוט: כאשר פורצת שריפה בשבת וגוי בא לכבות — אסור לומר לו "כבה" (אמירה לנכרי), אבל גם אין צורך לומר לו "אל תכבה". הוא יכול לעשות זאת מעצמו.

חידושים והסברות:

א) מדוע זה שונה ממלאכות רגילות של "גוי שעשה בשביל ישראל"?

במלאכות רגילות למדנו שאם גוי עושה עבור יהודי, אסור ליהודי ליהנות — אפילו בספק, אפילו במכירו. מדוע כאן בכיבוי דליקה שונה?

ב) תירוץ ראשון — מניעת הפסד:

כיבוי דליקה אינו "הנאה" במובן הרגיל — זה רק "מניעת הפסד" (מניעת נזק), לא קבלת הנאה חדשה. זה כמו "מבריה ארי" — מגרש את האריה, לא מקבל משהו חדש. לפי זה אפשר להרחיב זאת למצבים אחרים שבהם הגוי עושה רק מלאכה של מניעת הפסד. אבל זה לא אומר שאם מטבח היה נהרס מהשריפה זה כמו "הוא בנה מטבח" — זה נשאר רק מבריה ארי.

ג) תירוץ שני — אין זלזול שבת במצב חירום:

כל יסוד איסור ההנאה ממלאכת גוי בשבת הוא "שלא תהא שבת קלה בעיניו". כאשר גוי מכבה שריפה — סכנה, מצב חירום — זה לא זלזול בשבת. כולם מבינים מדוע הגוי עושה זאת — זו הצלה. החשש של "שבת קלה בעיניו" הוא רק כאשר גוי עושה מלאכות רגילות עבור יהודי, שיכול להוביל לכך שהיהודי עצמו יבוא גם לעשות מלאכות.

קושיא על התירוץ השני: אם זו באמת סכנה, היהודי עצמו היה יכול לכבות! העובדה שהיהודי אסור לעשות זאת (ללא ההיתרים המיוחדים שנלמד מאוחר יותר) מראה שזה לא מצב סכנה פשוט. לכן נשאר הענין של זלזול.

ד) הגדרת "זלזול שבת" — לא "קל בעיניו" אלא "לבא לאסוקי דעתיה":

"זלזול" לא אומר שאנשים יאמרו ששבת אינה חשובה. לשון הרמב"ם היא **"לבא לאסוקי דעתיה"** — היהודי יבוא לעשות זאת בעצמו. אם היהודי אסור לעשות זאת בעצמו, והגוי עושה זאת, זה בדיוק אותו זלזול.

ה) מדוע אין צורך לומר "אל תכבה":

אין לנו שביתת עבדו על גוי זר. גוי לא צריך לשבות — להיפך, גוי אסור לשבות. בנוסף, אם אומרים לו "אל תכבה" — הגוי גורם ליהודי נזק. אין מעולם הלכה כזו שצריך לומר לגוי שיפסיק לעשות משהו שמזיק ליהודי אם הוא מפסיק.

הלכה: מת שעשו לו גוים ארון/קבר בשבת

דברי הרמב"ם: "מת שעשו לו גוים ארון וחפרו לו קבר בשבת, או הביאו לו חלילים לספוד בו — אם בצנעה, ימתין במוצאי שבת בכדי שיעשו, ויקבר. אבל אם היה הקבר באסטרטיא גדולה, או ארון על גבה, וכל העוברים אומרים שזו שעושים עכשיו בשבת לפלוני — הרי זה לא יקבר בו אותו ישראל לעולם. אבל מותר ליקבר בו ישראל אחר."

פשוט: כאשר גוי עושה ארון, חופר קבר, או מביא חלילים למת בשבת — אם בצנעה, ממתנים במוצאי שבת "בכדי שיעשו" ואז מותר לקבור. אם בפרהסיא (באסטרטיא גדולה שבה כולם רואים) — אסור לאותו יהודי לעולם להיקבר באותו קבר. אבל יהודי אחר מותר להיקבר שם.

חידושים והסברות:

א) "לפלוגי" — לשון מעניינת אצל מת:

הלשון "שעושים לפלוני" מוזרה, כי המת הרי פטור מן המצוות — "למתים חפשי". התירוץ: זה לא על המת עצמו, אלא על "יקרא דחיי" — כבוד המשפחה/הקרובים. הם אלה שצריכים להכין קבר אחר, ועליהם פועל האיסור.

ב) קושיית הראב"ד על "בכדי שיעשו" ליהודי שני:

הראב"ד לא מבין מדוע יהודי שני צריך גם להמתין "בכדי שיעשו" — הרי הוא לא נהנה מזה כלל, זה לא נעשה עבורו.

ג) שיטת הרמב"ם — קנס "לא פלוג":

אלא שאלה עבור מי.

ב כנראה מדובר כאן במרחץ שאינו פתוח ליהודים בשבת עצמה, אלא החימום בשבת נשאר עד מוצאי שבת. כאשר הגוי מחמם, הוא חושב על כל הלקוחות — גם אלה שיבואו במוצאי שבת. מדוע נאמר שהוא חושב עליהם? הרי יהודים לא באים בשבת. התשובה: הוא חושב גם על הלילה (מוצאי שבת), כי הוא עושה זאת ליום שלם עבור כל הלקוחות.

ג **נפקא מינה מעשית:** בעיר שרובה ישראל (כמו לייקווד, קרית יואל), נשאלת השאלה לגבי שירותי אוטובוסים, מוניות, חברות חשמל, חברות מים, מערכות ביוב, ואפילו מחלקת משטרה — אם השירות הגויי עובד בשבת עבור עיר שרובה יהודי, זה לכאורה אותו דין כמו מרחץ. צריך להמתין בכדי שיעשו במוצאי שבת. במיוחד **אסור לקרוא לאוטובוס מיד במוצאי שבת** בעיר כזו — צריך להמתין בכדי שיבוא האוטובוס מהמקום שממנו הוא בא. בל"ג בעומר שחל במוצאי שבת דואגים לכך.

ד בארץ ישראל זו שאלה ידועה (חברת חשמל בשבת), אבל שם זו שאלה אחרת כי שם עובדים יהודים. כאן מדברים על אמירה לעכו"ם — אפילו כשהגוי עובד, אם הוא עובד עבור רוב ישראל, זה אסור.

הלכה ח: ישראל שאמר לגוי לעשות לו מלאכה בשבת

דברי הרמב"ם: "ישראל שאמר לגוי לעשות לו מלאכה בשבת — אף על פי שעבר [ולוקה מכות מרדות], מותר לו ליהנות באותה מלאכה לערב, אחר שימתין כדי שיהא נעשית."

פשוט: אם יהודי אמר במפורש לגוי לעשות מלאכה בשבת — אף שעבר על האיסור דרבנן של אמירה לעכו"ם (ומקבל מכות מרדות), הדין בדיעבד לגבי הנאה מהמלאכה אינו חמור יותר מאשר כשהגוי עשה זאת מעצמו. ממתנינים בכדי שיעשו במוצאי שבת, ואחר כך מותר ליהנות.

חידושים והסברות:

א **המפרש (עמרי):** מביא **חידוש גדול:** בעצם, בכל המקרים שבהם הגוי עשה מעצמו (שוגג, מעצמו), לא היה צריך להמתין בכדי שיעשו כלל — היה צריך להיות מותר לגמרי מיד. **כל הטעם של בכדי שיעשו נאמר רק למקרה שבו יהודי אומר לגוי לעשות מלאכה בשבת.** מדוע? כי אם היו מתירים הנאה מיד במוצאי שבת, היה ליהודי טעם לומר לגוי — הוא יקבל את הדבר מוכן מיד. על ידי שאוסרים גם כשהגוי עושה מעצמו (צריך להמתין בכדי שיעשו), **מסירים את המוטיבציה לומר לגוי** — כי היהודי לא מרויח מזה כלום, הוא צריך להמתין ממילא. זו הסברא מדוע אסרו גם כשהגוי עושה מעצמו — **כדי שאנשים לא יבואו לקום ועשה לומר לגויים.**

ב זו קטגוריה מעניינת: היהודי עושה עבירה (אמירה לעכו"ם), אבל הקנס (המתנת בכדי שיעשו) אינו גדול יותר מאשר כשהגוי עשה זאת מעצמו.

הלכה ט: שבות דשבות — אמירה לעכו"ם באיסור דרבנן

דברי הרמב"ם: "דבר שאינו מלאכה ואין אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות — מותר לישראל לומר לגוי לעשותו בשבת. והוא שיהיה שם מקצת חולי, או שהיה צריך לדבר צורך הרבה, או מפני מצוה." "כיצד? אומר לו לעלות באילן... או לשוט על פני המים... להביא לו שופר... או סכין למול בו... מעביר מחצר לחצר שאין להם עירוב... להביא מים חמים לרחוץ בו קטן או מצטער. וכן כל כיוצא בזה."

פשוט: כאשר האיסור עצמו הוא רק מדרבנן (שבות), מותר ליהודי לומר לגוי לעשות זאת (שבות דשבות = אמירה לעכו"ם + איסור דרבנן), אבל רק בשלושה תנאים: (1) מקצת חולי, (2) צורך הרבה, (3) צורך מצוה.

חידושים והסברות:

א **חילוק בין חולה ומקצת חולי:**

הרמב"ם לומד "לא פלוג" — ברגע שהרבנן עשו קנס שאסור ליהנות ממלאכה של שבת, זה בכלל לכל יהודי. החומרא היתירה של פרהסיא (לעולם לא להשתמש) היא רק על היהודי הספציפי, אבל דין הבסיס של "בכדי שיעשו" נשאר לכולם.

ד **מדוע דווקא הדוגמה של מת:**

הרמב"ם מביא דווקא את המקרה של מת כדי להראות שאפילו בצורך גדול (מת — "חירום") עדיין יש את האיסור של פרהסיא. שלא יחשבו שכיוון שביום טוב שני מקילים בענייני מת, יקילו גם בשבת.

הלכה: חלילים שהביא גוי בשבת

דברי הרמב"ם: "גוי שהביא חלילים בשבת למת — אף על פי שהביאם מצד החומה — ימתין במוצאי שבת בכדי שיבואו ממקום קרוב. ובלבד שלא יהא הדבר בפרהסיא גדולה."

פשוט: אפילו כאשר הגוי הביא את החלילים מתוך העיר (לא מחוץ לתחום), עדיין צריך להמתין במוצאי שבת "בכדי שיבואו ממקום קרוב." וזה לא יכול להיות בפרהסיא.

חידושים והסברות:

א **מדוע להמתין אם לא נעשה חילול שבת?**

אי אפשר לסמוך על זה. אי אפשר לשאול את הגוי האם הוא הביא זאת באמת מקרוב, כי לגוי אין נאמנות על כך. נשאר ספק האם הוא הביא זאת מחוץ לתחום.

ב **ספק דרבנן לחומרא בקנס:**

בקנס דרבנן שונה — עושים אותו אסור גם בספק, כי אחרת אנשים ינצלו את המערכת" — הם יתכננו עם הגוי.

ג **פרהסיא בחלילים — מה החילוק?**

אם לא חוששים לחילול שבת (הוא הביא זאת מקרוב), מה מפריע בפרהסיא? ההסבר: זהו "ולזול השבת" עצמו — שאנשים יחשבו שהוא הביא זאת מחוץ לחומה, והשבת לא תיראה שבתית.

ד **שאלה האם בחלילים יש גם "לעולם" כמו בקבר:**

בקבר בפרהסיא אסור ליהודי לעולם להיקבר שם. אבל בחלילים — האם לעולם לא ישתמשו בחלילים עבור האדם? זה לא לגמרי ברור, אבל נראה שבחלילים הדין שונה מקבר.

יסוד כללי: השבת צריכה להיראות שבתית

השבת צריכה להיראות שבתית. אסור להשאיר מצב שבו כל אחד רואה שבונים בשבת עבור יהודים, עובדים בשבת עבור יהודים. זהו היסוד של החומרא של פרהסיא.

הלכה: עיר שישראל וגוים דרים בה — מרחץ המרחצת בשבת

דברי הרמב"ם: "עיר שישראל וגוים דרים בסמוך ויש בה מרחץ המרחצת בשבת — אם רוב גוים, מותר לרחוץ בה למוצאי שבת מיד. ואם רוב ישראל — ימתין בכדי שיחמו. מחצה למחצה — ימתין בכדי שיחמו."

פשוט: עיר שבה יהודים וגוים גרים יחד, ויש בה מרחץ שמחממים בשבת על ידי בעל הבית גוי — הולכים לפי הרוב של העיר. רוב גוים — מותר מיד במוצאי שבת. רוב ישראל — ממתין

ים בכדי שיחמו. מחצה על מחצה — גם ממתנינים.

חידושים והסברות:

א **השאלה העיקרית אינה האם המרחץ פתוח בשבת עצמה, אלא עבור מי הגוי מחמם.** בעל המרחץ עושה זאת עבור העיר — אין ספק מה הוא עושה,

דברי הרמב"ם: "וכן השוכר את הגוי לימים מרובים מותר, אף על פי שעושה בשבת. כיצד? כגון ששכרו לשנה או לשתי שנים שיכתוב לו או שיארוג לו, ומותר, וכאילו קוצץ עמו שיכתוב לו ספר או יארוג לו בגד, שוכר בכל אשר ירצה. והוא שלא יחשוב עמו יום יום."

פשט: אם שוכרים גוי לזמן ארוך (שנה, שנתיים) לכתוב או לארוג, מותר אפילו הוא עובד בשבת — כי זה "כאילו" קבלנות. אבל תנאי: אסור לחשב איתו יום יום.

חידושים:

(א) החידוש הגדול: אפילו כשאופן התשלום אינו קבלנות פורמלית (הוא לא משלם עבור פרויקט ספציפי אלא עבור תקופת זמן), אבל מכיוון שזו תקופה ארוכה, רואים זאת "כאילו קוצץ עמו" — כמו קבלנות. לשון הרמב"ם "כאילו" מראה שזה לא ממש קבלנות, אלא מתייחסים אליה כך.

(ב) "שיכתוב לו בכל אשר ירצה" — לגוי אין ספר ספציפי לכתוב, אלא הוא הסופר של היהודי לאותה שנה, הוא כותב מה שהיהודי צריך. זה חידוש — אפילו ללא פרויקט בודד ברור, מכיוון שזה זמן ארוך, זה "כאילו" קבלנות.

(ג) "והוא שלא יחשוב עמו יום יום" — התנאי הוא שלא מחשבים כל יום. אם מחשבים יומית, זה אומר שהגוי מחויב לעבוד כל יום כולל שבת, וזה שכירות (לא קבלנות) ואסור.

(ד) נפקא מינה מעשית: עובד עם משכורת שנתית, שבה לא מחשבים כל יום, הוא "כאילו קבלנות" — הגוי יכול לקחת ימי חופש, והיהודי לא מקפיד באילו ימים הוא עובד, אלא על התוצאה. יש דיון האם "365 ימים בשנה" אומר שהוא חייב לעבוד כל יום (אז אסור), או ש"שנה" אומר בכלליות שהוא יספק עבודה (אז מותר). הפשט הוא שב"שוכר לשנה" היהודי לא מקפיד על ימים ספציפיים.

הלכה: בצינעא vs. בפרהסיא — מלאכה על ידי גוי בקבלנות

דברי הרמב"ם: "לפיכך, הפוסק עם הגוי לבנות חצרו או כותלו... אם עושה המלאכה במדינה (או תוך תחום שבת) — אסור להניחו לעשות בשבת מפני הרואים, שאין יודעים שפסק. ואם עושה חוץ לתחום — מותר."

פשט: אפילו בקבלנות, אם המלאכה היא בעיר (או בתוך תחום שבת) שבה יהודים רואים, אסור — כי אנשים יודעים שזה בית היהודי אבל לא יודעים שהוא עשה קבלנות, וזה נראה כאילו הגוי עובד עבור היהודי בשבת. אבל חוץ לתחום, שבו אף יהודי לא הולך בשבת, מותר.

חידושים:

(א) החילוק בין תוך התחום וחוץ לתחום: בתוך התחום יהודים יכולים לראות ולחשוש; חוץ לתחום אף יהודי לא הולך בשבת (כי אסור ללכת חוץ לתחום), ממילא אף אחד לא רואה.

(ב) נפקא מינה מעשית: מפעל באזור גויי בקצה העיר — אם אף יהודי לא הולך לשם בשבת, זה כמו "חוץ לתחום" ומותר. אבל בעיר, שבה כולם יודעים שזה בית היהודי, אסור אפילו בקבלנות.

(ג) יסוד האיסור הוא מפני הרואים (מראית עין / חשד / זלזול שבת) — אנשים לא יודעים שהוא עשה קבלנות, וזה נראה כאילו הגוי עובד עבור היהודי בשבת.

(ד) דיון מעשי — גינון בבית יהודי:

האיסור העיקרי אינו המציאות של מלאכה בבית יהודי, אלא החשד שהגוי הוא שכיר יום של היהודי. אם כולם יודעים שזה בקבלנות, היה קל יותר. אבל אפילו כשבעל הבית היהודי משלם לקבלן בקבלנות, הקבלן משלם לעובדים שלו לפי שעה — יש בעיית "שליח לשליח". המסקנה היא שמעשית לא הניחו לגויים לעבוד בשבת בבתי יהודיים, וכך מקובל בהלכה.

הראב"ד שואל על הרמב"ם: קודם לכן הרמב"ם למד שעבור חולה שאין בו סכנה מותר ליהודי עצמו לעשות דבר של שבת. אם כן, מדוע צריך גוי עבור מקצת חולי? המפרש עונה: מקצת חולי היא דרגה נמוכה יותר מחולה שאין בו סכנה. חולה — מותר ליהודי עצמו לעשות שבת. מקצת חולי (כמו כאב ראש) — מותר רק לומר לגוי לעשות שבת.

(ב) דוגמאות של שבות דשבות: לעלות על עץ (שמא יתלוש), לשוט (שמא יעשה חבית), לטלטל מחצר לחצר ללא עירוב (כרמלית — דרבנן). הרמב"ם מביא דוגמאות מעשיות: להביא שופר בראש השנה שחל בשבת, סכין למילה, מים חמים לקטן או למצטער.

(ג) נפקא מינה מעשית — דברים חשמליים: לפי רוב הפוסקים הסוברים שדברים חשמליים (כמו מזגן) אסורים רק מדרבנן, מותר לומר לגוי להדליק מזגן כשחם — כי זה שבות דשבות עם צורך גדול.

(ד) דיגריסיה: חולשת "צורך גדול" כקריטריון: המושג "צורך גדול" חלש מאוד וסובייקטיבי — כל אדם יכול להחליט שאצלו יש צורך גדול, וזה מוביל לכך שאנשים קוראים הרבה לגוי בשבת לכל מיני דברים. שבות דשבות בעצם אינו איסור חזק — זה אסור רק לכתחילה, אבל יש דיון גדול כמה אפשר להקל. האחרונים צריכים לדון מה "צורך גדול" אומר באמת. בכלל באיסורי דרבנן מתירים במקום צורך גדול.

הלכה: הלוקח בית בארץ ישראל — אמירה לעכו"ם לישב ארץ ישראל דברי הרמב"ם: "הלוקח בית בארץ ישראל — מותר לומר לגוי לעשות בשבת, שאמירה לעכו"ם ודומיהן אינן אלא איסורים מדבריהם, ובמקום ישוב ארץ ישראל לא גזרו בדבר זה."

פשט: יהודי הקונה בית בארץ ישראל מותר לומר לגוי לעשות מלאכה בשבת (כמו לכתוב שטר), כי ישוב ארץ ישראל היא מצווה כל כך חשובה שחז"ל בכלל לא גזרו אמירה לעכו"ם עליה.

חידושים:

(א) החידוש הוא שבמצוות אחרות מותר לעשות רק שבות דשבות (שתי שכבות דרבנן), אבל בישב ארץ ישראל בכלל לא גזרו על אמירה לעכו"ם — אפילו כשהגוי עושה איסור דאורייתא (כמו לכתוב שטר). זו קולא גדולה יותר מסתם שבות דשבות.

(ב) יש מחלוקת האם הרמב"ם מדבר רק כשהגוי עושה איסורי דרבנן, או אפילו דאורייתא. לפי הפשט ברמב"ם משמע שאפילו דאורייתא (כמו לכתוב שטר) מותר בשביל ישוב ארץ ישראל.

(ג) סוריא (כיבוש דוד) יש לה גם את הדין של ארץ ישראל לגבי ענין זה, אם כי לא לגבי כל הענינים. הרמב"ם מביא: "וכן הלוקח בית בסוריא" — כי סוריא היא כיבוש יחיד של דוד המלך, ולגבי הלכות מסוימות יש לה דין כמו ארץ ישראל. הענין של ישוב ארץ ישראל אומר שיהודים יגורו שם ולא גויים.

הלכה: פוסק אדם עם הגוי על המלאכה — קבלנות

דברי הרמב"ם: "פוסק אדם עם הגוי על המלאכה וקוצץ דמים, והגוי עושה לעצמו, אף על פי שעושה בשבת מותר."

פשט: מותר להסכם עם גוי על מלאכה ולהבטיח לו תשלום, והגוי עובד על חשבוננו שלו — אפילו הוא עובד בשבת מותר, כי הגוי בוחר בעצמו מתי לעבוד.

חידושים:

היסוד: כאשר היהודי שוכר את הגוי בקבלנות (משלם עבור הפרויקט, לא עבור הזמן), הגוי עובד "לעצמו" — לעצמו. היהודי רוצה רק את התוצאה, לא שהגוי יעבוד בשבת.

הלכה: שוכר את הגוי לזמן מרובה — שנה או שתיים

ג) "וכן אם קבלו שדה בשותפות" — אותו דין חל כאשר יש להם שדה באריסות/חכירה בשותפות.

הלכה: שותפות ללא תנאי — "יראה לי"

דברי הרמב"ם: "אם לא התנו... יראה לי שהגוי נוטל לבדו שביעית השכר" — הרמב"ם אומר "יראה לי" (שיטתי), שהגוי יקח שביעית מכל הרווח (כנגד שבת).

חידושים:

הרמב"ם מדגיש שזו **שיטתו שלו** — "יראה לי" — שאומר שזה לא גמרא פשוטה, אלא חידוש של הרמב"ם כיצד לנהוג כאשר לא יודעים איזה הכנסה של איזה יום היא איזו.

הלכה: נותן מעות לגוי להתעסק

דברי הרמב"ם: "נותן מעות לגוי להתעסק, אע"פ שהגוי נושא ונותן בשבת, נוטל הוא שכרו בשבת, וכן הורו כל הגאונים."

פשוט: כאשר יהודי נותן כסף לגוי שישחרר ויעסוק בו, אפילו הגוי סוחר בשבת, מותר ליהודי לקחת את רווחו.

חידושים:

א) הטעם הוא כי זה בכלל לא נקרא על שם ישראל — הגוי עוש

ה את שלו, הוא "משקיע שקט". זה לא כאילו הגוי עובד בשליחות היהודי, לכן אין זלוול שבת.

ב) יישום מעשי: מניות והשקעות שבהן "הכסף שלו עושה כסף" בשבת — אין בכך בעיה. מניות יכולות להיות ענין של קניין (הוא בעלים של חלק מהחברה), אבל כשמדברים על מלאכה — קנייה ומכירה — גם זה לא בעיה כי הגוי עושה זאת לעצמו, לא בשליחות היהודי.

הלכה: לא יתן אדם בערב שבת כלים לאומן גוי

דברי הרמב"ם: "לא יתן אדם בערב שבת כלים לאומן גוי לעשותם, אפילו בקבלנות, אלא כדי שיגיעו מבעוד יום עד שתחשך."

פשוט: אסור לתת לאומן גוי כלים ערב שבת לתקן, אפילו בקבלנות, אלא אם כן הגוי יכול לצאת מבית היהודי לפני שבת.

חידושים:

א) יסוד האיסור הוא חשד/מראית עין — שאנשים לא יראו כיצד גוי יוצא מבית יהודי עם עבודה בשבת. אף שהגוי מותר לעבוד (כי זה קבלנות), המראה בעייתי.

ב) אותו דבר חל על מכירה: אפילו הקניין נעשה לפני שבת, אם הגוי נשאר בבית ויוצא עם החפץ בשבת, זה נראה כאילו מכרו לו בשבת. הרמ"א אומר: לא למכור כדי שלא יצא — הוא לא יצא עם דברים בשבת.

ג) לגבי השאלה (הלוואה) ומשכון: מותר לקחת משכון מגוי, אבל להחזיר משכון או לתת מתנה — רק אם הגוי יוצא מהבית לפני שבת. כי אם הוא יוצא בשבת עם חפץ, זה נראה כמו עסקים בשבת. בהשאלה בכלל אין נבלה (אין עבירה), זה רק חשד: כל זמן שיושב בביתו — כל עוד הגוי אצל היהודי, אף אחד לא יודע מתי נתן לו, וכשהוא יוצא עם חפץ — יראה כאילו הלווה או עשה עמו מקח בשבת.

הלכה: הנותן אגרת לגוי להוליכה לעיר אחרת (שליחת מכתב עם גוי)

דברי הרמב"ם: "הנותן אגרת לגוי להוליכה לעיר אחרת — אם קצין לו שכרו, מותר, אפילו נותנה לו ערב שבת עם חשיכה."

פשוט: לשלוח מכתב עם דוור גוי — אם הסכימו על מחיר (קבלנות), מותר אפילו ממש לפני שבת, אלא אם כן הגוי יוצא מבית היהודי לפני שבת.

ה) דוגמה של איסוף אשפה: אף אחד לא חושב שעובד הסניטציה עובד עבור היהודי — כי זה שייך לעיר. זה מוכיח שהאיסור הוא רק כאשר אנשים יכולים לחשוד שהגוי עובד עבור היהודי.

הלכה: השכרת כרם/שדה לגוי

דברי הרמב"ם: "וכן מותר לאדם להשכיר כרמו לגוי" — מותר להשכיר את הכרם לגוי, אפילו הגוי עובד בשבת, "שהרואה יודע שהיא שכורה בידו" — כי הרואה יודע שזה מושכר. "או באריסות" — או שהגוי עובד באריסות (הוא לוקח אחוז מהתבואה).

אבל: "בדבר שהשם ישראל בעליו קרוי עליו ואין דרך אנשי אותו מקום להשכיר או להויל באריסות — אסור להשכירה לגוי" — כאשר ידוע שזה שדה היהודי, ושם לא מקובל להשכיר שדות, אסור, "לפי שהגוי עושה באותו מקום מלאכה בשבת ונקרא שם ישראל בעליו".

חידושים:

א) החילוק של "דרך אנשי המקום": ההיתר תלוי במנהג המקום. אם באותו מקום שכירות/אריסות של שדות היא דבר נורמלי, הרואה יודע שהגוי עובד לעצמו. אבל אם זה לא המנהג, אנשים יחשבו שהגוי הוא פועל של היהודי.

ב) קושיית המגיד (שולחן ערוך הרב): באותו מקום שבו שכירות היא המנהג — מדוע קבלנות (אריסות) תהיה אסורה? אם כולם יודעים ששוכרים שדות, מדוע יהודים יחשדו שהגוי הוא שכיר? **התירוץ:** באריסות הגוי מתנהג כבעל בית — הוא אוכל את הפירות, הוא דואג. אבל בבית יהודי (כמו גינות), העובד עדיין מתנהג כפועל, לא כבעל בית, ואנשים לא יודעים את החילוק בין פועל לקבלן.

ג) שיטת המגן אברהם: אפילו בקבלנות אמיתית, זה מותר רק כאשר הגוי עושה זאת אצלו בבית. כאשר זה נעשה בבית היהודי, עדיין אסור מצד זלוול שבת — "פני רואים", "שמא יחשדוהו".

הלכה: השאלת כלים לגוי

רמב"ם/רמ"א: מותר להשאיל או להשכיר כלים לגוי, אפילו הגוי עושה מלאכה איתם בשבת, כי אנחנו לא מצויים על שביית כלים. אבל בהמתו ועבדו — אסור, כי אנחנו מצויים על שביית בהמה ועבד.

חידושים:

זו הפעם הראשונה שהרמ"א משתמש במושג "שביית כלים", שהיה יכול להשתמש בו כבר קודם לכן.

הלכה: שותפות עם גוי — המשתתף עם הגוי

דברי הרמב"ם: "המשתתף עם הגוי במלאכה או בסחורה בחנות — אם התנו מתחילה שיהא שכר השבת לגוי לבדו ויתן לו יום אחד כנגד יום השבת לישראל לבדו — מותר."

פשוט: אם הסכימו מהתחלה ששכר השבת שייך כולו לגוי, ויום שני (למשל יום ראשון) שייך כולו ליהודי — מותר. השבת היא ממש של הגוי, היהודי אין לו שום חלק בה.

חידושים:

א) אם לא הסכימו מראש: "כשיבואו לחלוק — נוטל הגוי שכר השבת כולו לבד, ושאר חולקים אותו" — הגוי לוקח את כל השכר השבתי, והשאר מתחלק. היהודי מפסיד, כי הוא לא מקבל יום במקום שבת. "ואין לו מוצא אלא קניית יום השבת" — אין לו ברירה אלא "לקנות" את השבת.

ב) למדנות: כאשר מסכימים מראש, השותפות בטלה לשבת — כל אחד עובד לעצמו באותו יום, לכן היהודי יכול לקבל יום בחזרה. אבל אם לא הסכימו, חלקו של היהודי ברווחי השבת אסור כי הגוי עבד עבורו, והוא לא יכול "לקנות בחזרה" יום.

חידושים:

ד) היסוד: אדם בהול על ממונו — אדם לא יזרוק את כספו, זה אי אפשר. החכמים ראו שיש רק שתי אפשרויות: או שהגוי נושא אותו (איסור דרבנן של אמירה), או שהיהודי נושא אותו בעצמו (איסור דאורייתא של הוצאה). ממילא התיירו את האיסור הקל יותר (אמירה לנכרי) כדי למנוע את האיסור החמור יותר (הוצאה בידיים).

ה) שאלה: ההיתר הוא כאשר היהודי "מחובר רגשית" לכספו — "בכיסו", זה הארנק שלו. אבל מה אם יהודי קיבל זה עתה כסף (למשל מציאה), שהוא עדיין לא מחובר אליו? על זה אין אותו טעם של "אדם בהול על ממונו", כי הוא עדיין לא דבוק בזה. על כסף כזה אולי אפשר היה לומר שיעזוב אותו, או ישא אותו פחות פחות מד' אמות (שאוּלי אפילו לא איסור דרבנן).

הלכה: ישראל שעשה מלאכה בשבת — במזיד ובשוגג

דברי הרמב"ם: "ישראל שעשה מלאכה בשבת — אם במזיד, אסור לו ליהנות באותו מלאכה לעולם, ולשאר ישראל מותר ליהנות ממנו למוצאי שבת מיד. שנאמר 'ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם' — היא קודש ואין מעשיה קודש."

פשט: יהודי שעשה מלאכה בשבת במזיד — הוא עצמו אסור לעולם ליהנות מכך (קנס לעולם). אבל יהודים אחרים מותרים ליהנות במוצאי שבת מיד. המקור הוא הפסוק "קודש היא לכם" — השבת עצמה קדושה, אבל לא המעשים/תוצרי השבת. לכן האיסור הוא רק קנס, לא דין בחפצא.

חידושים:

א) החילוק בין מלאכת גוי (שבה חוששים שהיהודי יאמר לו לכתחילה, לכן צריך להמתין "בכדי שיעשו" או אסור לעולם בפרהסיא) — לעומת מלאכת יהודי במזיד, שבה הקנס חמור יותר למחלל שבת עצמו (לעולם אסור), אבל קל יותר לאחרים (מוצאי שבת מיד).

ב) בשוגג — מותר אפילו לאדם עצמו לאכול במוצאי שבת. הקנס של "לעולם" הוא רק במזיד. הסברא היא: בשוגג לא שייך שהוא יעשה זאת בכוונה, לכן אין את החשש שמצריך קנס.

ג) "וכן כל כיוצא בזה" — לא רק בישול, אלא כל המלאכות.

הלכה: פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו

דברי הרמב"ם: "פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו — בשוגג יאכלו, שהרי לא נעשה בגופו מעשה ולא נשתנה. במזיד — ימתין עד מוצאי שבת."

פשט: פירות שהוציאו חוץ לתחום והחזירו — בשוגג מותר לאכול אפילו בשבת עצמה, כי הפרי לא השתנה כלל (אין שינוי פיזי). במזיד צריך להמתין עד מוצאי שבת.

חידושים:

א) החילוק בין הוצאה בין לתחום ובישול: בבישול יש שינוי בחפצא (המאכל שונה מקודם), לכן יש קנס אפילו בשוגג (עד מוצאי שבת). אבל בפירות שרק היו במקום אחר — "לא נעשה בגופו מעשה ולא נשתנה" — בשוגג מותר אפילו בשבת גופא.

ב) במזיד יש קנס עד מוצאי שבת — הקנס אינו על דין בחפצא, אלא גזירה על האדם.

הלכה: שכר שבת — השוכר את הפועל

דברי הרמב"ם: "השוכר את הפועל לשמור לו את פירותיו... לא יתן לו שכרו בשבת... ואם היה שכרו של שבת [=שבווע] או של שנה — שבת בהבלעה, לפיכך אחראי שבת... ולא יאמר לו 'תן לי שכרי של שבת' אלא יאמר לו 'תן לי שכרי של שנה' או 'של חודש'."

פשט: אסור לשלם לפועל יהודי ספציפית עבור עבודת שבת (שכר שבת). אבל אם שוכרים אותו לתקופה ארוכה יותר (שבוע, חודש, שנה), החלק

א) ללא קציצת דמים (ללא מחיר מוסכם): זה תלוי האם יש אדם קבוע — דובר קבוע שאוסף מכתבים ושלוח אותם עם שליחים. אם כן, מותר, אבל **בתנאי:** צריך לתת את המכתב מספיק זמן לפני שבת שיוכל להגיע סמוך לחומה של אותה עיר לפני שבת. הטעם: שמא זה שמקבץ אגרות ושולחן ביתו סמוך לחומה הוא — אנחנו לא יודעים איפה ביתו, לכן צריך מספיק זמן למקום הרחוק ביותר האפשרי (סמוך לחומה).

ב) ללא אדם קבוע: אם שולחים סתם עם שליח גוי, אסור לשלח ביד גוי אגרת לעולם, אלא אם כן קצץ לו דמים (קבלנות).

ג) מדוע האדם הקבוע עוזר? הוא נכלל בקבלנות מצד עבודתו — עבודתו אינה משולמת לפי שעה, אלא עבור התוצאה של הגעת המכתב. זו המקצוע שלו, לכן אין צורך להסכים ספציפית על מחיר.

הלכה: גוי שהביא חפציו לבית ישראל בשבת

דברי הרמב"ם: "גוי שהביא חפציו בשבת ומכניסן לבית ישראל — מותר."

פשט: כאשר גוי מביא את חפציו שלו לבית יהודי בשבת, מותר, אפילו היהודי אומר לו היכן לשים אותם.

חידושים:

החילוק: כל האיסור של יציאה/כניסה עם דברים הוא רק בדברי היהודי. בדברי הגוי עצמו אין בעיה. לא מטילים חומרות על גויים — לא חושדים שאלה דברי היהודי.

הלכה: נותנים מזונות לגוי בשבת

דברי הרמב"ם: "נותנים לו מזונות, נותנין לו ויוצא — אין אנו זקוקין לו."

פשט: מותר לתת לגוי אוכל בשבת, ואם הוא נושא אותו החוצה, זו לא בעיה שלנו.

חידושים:

א) חילוק בין שבת ליום טוב: ביום טוב יש חשש שאם מזמינים גוי לסעודה, יבשלו עבורו (בישול). אבל בשבת לא מבשלים ממילא (אפילו לא עבור יהודי), לכן אין את החשש.

ב) משל של כלב: כעין נותנין מזונות לפני הכלב בחצר — מותר לתת אוכל לכלב, ומה שהוא נושא אותו החוצה אינו בעיה שלנו. זה לא שביתת בהמתו.

הלכה: מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום — נותן כיסו לנכרי

דברי הרמב"ם: "מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום והיה עמו ממון — נותן כיסו לנכרי להוליכו, ובמוצאי שבת לוקחו הימנו, אע"פ שלא נתן לו שכרו, ואע"פ שנתנו לו משהחשיכה — מותר. לפי שאדם בהול על ממונו, ואי אפשר שלא ילך, ואם לא תתיר לו — יבוא להביאו בידו."

פשט: מי שהולך בדרך ושבת מגיעה פתאום, מותר לו לתת את ארנק הכסף שלו לגוי לשאת, אפילו ללא תשלום, אפילו כבר שבת. הטעם: אדם דואג לכספו.

חידושים:

א) זהו היתר מיוחד באמירה לנכרי — אף שמעולם לא הותר אמירה לנכרי, כאן חכמים התיירו.

ב) "להוליכו" — לכאורה אפילו ברשות הרבים, שהוא דאורייתא של הוצאה.

ג) אפילו ללא שכר — כאשר היה משלם, אפשר לומר שזה קבלנות. כאן מדובר ללא תשלום — זו אמירה לנכרי ממש, ובכל זאת מותר.

ג) [דיגרסיה: רבנים, חזנים, משגיחים — שכר שבת:] "היהודים הכי דתיים" — רבנים, חזנים — עובדים בעיקר בשבת. כיצד מותר לשלם להם? התירוץ: משלמים להם עבור ההכנה (הכנה) ערב שבת — הרב מתכוון לשאלות ותשובות, החזן מתכוון לתפילה. השירה/דרשה בשבת עצמה היא "בהבלעה". אם הרב לא מתכוון — יש "שאלה גדולה" האם הוא יכול לקחת כסף. אותו דבר חל על קיטרינג, מחנות, משגיחים — הם עובדים גם ערב שבת, לכן זה בהבלעה.

[דיגרסיה: "זה וזה גורם" — תחילת החלק האחרון]

כאשר משהו אינו "כלי" — לא מחובר רגשית, לא מציאות שיש לאדם — אין את הטענה של "זה וזה גורם", ואין את החשש שהוא ייכשל. לפי שיטות אחרות (לא הרמב"ם) ההלכה אינה לגמרי ברורה, והלכה למעשה צריך לשאול רב.

השבתי "בהבלעה" — מעורב בכל התשלום, וזה מותר.

חידושים:

א) נפקא מינה לחושן משפט (שומר שכר): אם אסור לשלם שכר שבת, זה אומר שבשבת הפועל אינו שומר שכר — הוא שומר חינוס או בכלל לא שומר. לכן, אם משהו קורה לפרה בשבת, בעל הבית לא יכול לטעון "אתה שוכר, אתה חייב בגניבה ואבידה."

ב) "ולא יאמר לו תן לי שכרי של שבת": צד אחד: זה ענין של "הבדלה" — לא מתאים לדבר על כסף שבת. צד אחר: זה לא רק איסור דיבור, אלא הנחיה מעשית כיצד השכירות צריכה להתנהל — צריך באמת לראות זאת כתשלום עבור שנה שלמה, לא כתשלום עבור שבת. אפילו כשנכון שהוא משלם גם עבור שבת (בהבלעה), עדיין יש ענין שלא לדבר כך — כדי שזה לא "ייראה" כמו שכר שבת.

תמלול מלא

רמב"ם הלכות שבת פרק ו' — אמירה לעכו"ם

הקדמה לפרק

דובר 1:

אנחנו הולכים עכשיו ללמוד רמב"ם, הלכות שבת, ספר זמנים, הפרק השישי, פרק ו'. ארבעת הפרקים הראשונים מדבר הרמב"ם הלכות כלליות שנוגעות לשבת. כלומר, לפני שהוא נכנס ל"ט מלאכות ומסביר כל אחת ואחת, זורע, חורש, הוא אומר דברים שנוגעים, כלומר למשל כללים כמו כללים של פיקוח נפש בשבת. הסימן הזה יהיה כללים של האיסור שנקרא אמירה לגוי. מה זה אמירה לגוי? לומר לגוי לעשות מלאכה. ובסימן הזה יעמדו הכללים מתי אסור ומתי מותר.

לפני שנתחיל את הפרק, צריכים אנחנו להודות לבעלי הקמח. אם אין קמח אין תורה. כדי שנוכל ללמוד ולהרביץ תורה ולעשות את השיעורים שיהיו לעניין, צריך להשקיע כסף ואנרגיה. יישר כוח גדול לספונסר שלנו, חסיד, נגיד, תומך תורה, ידידנו ר' יואל אליעזר, וממנו ילמדו וכן יעשו.

טוב, אומר הרמב"ם, כן? נהדר. קודם בואו נלמד את הסעיף הראשון ונשוחח קצת על אמירה לעכו"ם, ונכנס לפרטי הדינים.

הלכה א: היסוד של אמירה לעכו"ם

דובר 1:

"אסור לומר לגוי לעשות לנו מלאכה בשבת." יהודי אסור לעשות שום מלאכה בשבת. יחשוב, בסדר, גוי אין לו מצוות, גוי יש לו איסור אפילו לשמור שבת, שיאמר לו. אומר הרמב"ם, **"אף על פי שאינו מצווה על השבת"**, אפילו אם הגוי אינו מצווה על השבת, אסור לנו לומר לו.

אומר הרמב"ם, לא רק זה, אלא **"אף על פי שאמר לו קודם השבת"**. אפילו אם היהודי לא אמר לו בשבת. זה יאמר שבשבת אסור לומר לגוי. אלא אפילו אם אמר לו לפני שבת שיעשה מלאכות בשבת, גם אסור. ולא רק זה, אלא **"ואף על פי שאינו צריך לאותה מלאכה אלא לאחר השבת"**. אפילו אם הוא צריך את העבודה אחרי שבת, גם אסור לומר לגוי בשבת שיעשה את המלאכה. לא מותר לומר לגוי ערב שבת שיעשה מלאכה בשבת, או בשבת שיעשה מלאכה מוצאי שבת.

אומר הרמב"ם, **"ודבר זה אסור מדברי סופרים"**, האיסור הוא מדרבנן. האיסור הוא **"כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם"**. כדי ששבת לא תהיה קלה בעיני אנשים, מכיוון שהוא עושה זאת באמת בעצמו, קודם הגוי עשה, ושבת לא תהיה בצורה שבתית, בשבת לא עושים שום מלאכות, אלא רואים עושים מלאכות, הוא אומר לגוי, הוא עושה, הוא עצמו גם עושה. זה איסור מדרבנן.

מחלוקת הראשונים בטעם האיסור של אמירה לעכו"ם

דובר 1:

יש עוד לדון קצת, זו מחלוקת הראשונים מה הטעם האיסור של אמירה לעכו"ם. יש ראשונים שלומדים שזה איסור דאורייתא, כך לומד היראים, אני מתכוון הבה"ג, זה איסור מדאורייתא, כי כך יש בגמרא שלומדים זאת מפסוק. אז אם לומדים זאת מפסוק, אז זה יכול להיראות כמו דאורייתא. אבל הרמב"ם וראשונים אחרים לומדים לא, שזה איסור דרבנן.

ומה באמת האיסור? אז אלו שלומדים שזה דאורייתא, יאמרו אולי "לא יעשה כל מלאכה", זה ממש דאורייתא. ואחר כך יש עוד כמה, האגרות משה בכמה מקומות מביא שיש ראשונים שלומדים שזה לענין שליחות כמו, שלא רק אסור ליהודי עצמו לעשות מלאכה, אלא הגוי נעשה כמו שליחות, זה נעשה שליחות לחומרא. זה לא כל כך פשוט, החתם סופר שואל על זה, איך שייך? כל האיסור שבת הוא שיהודי ינוח, על זה אין שליחות, זה כמו ענין שבגופו. אבל זה טעם אחד.

הטעם השני שאחרים אומרים הוא שזה איסור, כך אומר רש"י, איסור, כתוב בפסוק "ודבר דבר", אסור לומר משהו שיגרום למלאכה. אבל הרמב"ם לא מקבל כמו שני הדברים.

איך הטעם של הרמב"ם מסתדר עם ההלכה

דובר 1:

לפי שני הדברים עולה השאלה, מה קורה אם, אם יש איסור כשליחות, אפשר להבין שאפילו הוא אומר לו ערב שבת, למעשה המלאכה נעשית בשליחות. אבל אם האיסור הוא כ"ודבר דבר", מה הפשט למה "ודבר דבר" יהיה אסור ערב שבת? אומרים, "ודבר דבר" הוא איסור בשבת. אז זה אומר כך, לפי המילה שליחות זה לכאורה באמת רק אסור אם עושים זאת בשבת, אפילו אמר לו ערב שבת. אבל לומר שיעשה משהו מוצאי שבת, אין על זה שליחות. אם הטעם הוא "ודבר דבר", גם רק כשאומר זאת בשבת, אין חילוק אם אומר זאת על אחרי שבת או על שבת, אבל האיסור הוא האמירה.

אבל הרמב"ם עם דרכו אומר לא, שזה איסור מדרבנן. סופרים, לא עושים שליחות לחומרא, לא ודבר דבר. איסור מדרבנן, מדברי סופרים, שזה ייראה שבת אז לא יביא זלוול בשבת. ממילא אין קושיא, אסור בין כשמצווה לפני שבת, כי אז האיסור כי המלאכה נעשית בשבת, בין כשמדברים על עשיית מלאכות ואומר לגויים על עשיית מלאכות, הרי זו שבת קלה אצל מי שעוסק עכשיו במלאכות. אז אסור מדברי סופרים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניו.

אני אומר ששני הפעולות שאני אומר לפני שבת ואחרי שבת מסתדר מאוד יפה עם הטעם האיסור שלו. כי לפי הטעמים האחרים של האיסור נעשה מאוד קשה למה נעשה אסור לפני או אחרי שבת.

דובר 2:

כן, אבל אין באמת אף אחד שמחזיק אחרת מההלכות, נכון?

שבות אפשר בקרוב לראות. אבל על דאורייתא, הרמב"ם אמר מתי מותר. על דאורייתא אין אף היתר אחד בכל הרמב"ם לומר לגוי לעשות מלאכה. לא ראיתי. זה לא בפרק הזה. אם ראית, אמור לי לא מצאתי עד עכשיו דרך שאפשר לומר לגוי לעשות מלאכה. לכאורה לא. רק דרבנן מותר לומר לגוי. כן. שבות דשבות זה ייקרא.

דובר 2:

נכון. ראינו זאת כבר קודם גם, שלמשל ברפואה לצורך חולה שאין בו סכנה, גם שם כן אמר הרמב"ם שמותר לומר לגוי לעשות מלאכה דאורייתא, אמת? חולה שאין בו סכנה. חולה שאין בו סכנה. כתוב ברמב"ם מפורש. שם, חולה שאין בו סכנה, עושים לו כל צרכיו על ידי עכו"ם, כולל מלאכה. שבות מותר ליהודי עצמו לעשות. אז כן יש היתר לחולה שאין בו סכנה, למשל, לומר לגוי. זה לא כתוב בפרק הזה, זה כתוב בפרק הקודם, בהלכות חולה, פרק ב'. אבל חוץ מזה יש רק היתר על שבות. כך יוצא בפרק הזה.

איסור ההנאה כשהגוי עשה מעצמו

דובר 1:

ומה שאנחנו יכולים עכשיו ללמוד הוא לא לומר. כשהוא לא אמר, זה חדש, אפשר לומר שזה לא בדיעבד אפילו, זה לא היה איסור בכלל. לא אמר כלום, מישאו אמר לו, יש עוד נתינה בהלכה בהלכה הבאה. אבל קודם לומדים, קודם לומדים, גוי שעשה מלאכה האם יהודי יכול ליהנות מזה, לא אם הוא אמר. סתם! לא, המילה תהיה גם, כי... בסדר, סתם קצת מהבעיה, כן, אבל לא אם אמר לו. כלומר העיקר כאן הוא, שרואים כאן, שאפילו גוי עושה בעצמו מלאכה ליהודי, לא היהודי אמר לו, זה גם איסור. איסור הנאה לא... איסור הנאה ולא האמירה. זה איסור ההנאה, זה לא האיסור. שזה ייעשה מהמלאכה, לפי הטעמים של השמות אפשר לשמוע למה. כאן איסור האמירה הוא השיטה הכללית אצלו, אפילו בלי אמירתו. אין איסור לומר, הוא עומד הרחק מזה, מחר יאמר לו, והוא עובר עליו עושה מעצמו. כן, אי אפשר לומר אסור הגוי לא עשיתי שום דבר בשבות. אפשר רק לומר על היהודי, שהוא אסור. הוא אסור להשתמש בדבר הזה. היהודי רק שייך בעבד, כי האיסור הוא על הגוי, והיהודי לא עושה שום מעשה.

הרבה מה שאפשר לומר, אומר הרמב"ם כן, **גוי שעשה מלאכה מעצמו בשבת**. לא היהודי אמר לו, יהודי עוקב אחרי ההלכה הקודמת, אבל הגוי עושה בעצמו. אז כן, **אם בשביל ישראל עשה**, אם עשה את המלאכה ליהודי, **אסור ליהנות באותה מלאכה עד מוצאי שבת**, אסור ליהודי ליהנות מהמלאכה עד מוצאי שבת, עד מוצאי שבת, ומוצאי שבת **וימתיך בכדי שיעשו**, גם כשיוצא וצריך הוא לחכות בכדי שיעשו, כל כך זמן שייקח שהמלאכה תיעשה, כך שלא יהיה לו הנאה ממה שנעשה בשבת. אני אומר לך זה בתוך קנס. לא הקנס, דיברנו עכשיו. זה הכל חלק מאותה גזירה של אמירה לנכרי, שלא ייעשו מלאכות ליהודי. יהודי לא ישתמש במלאכות של גויים בשבת. זה עוד רמה, לא חוץ מלומר, גם לא להשתמש.

הדין של בפרהסיא

דובר 1:

עומד מאליו למה. **והוא**, ההלכה שאז מותר ליהנות מזה מוצאי שבת, היא רק **שלא יהא הדבר בפרהסיא**. הגוי בוודאי אסור, היהודי אסור לתת, על כל פנים, הדבר אסור שיעשה בפרהסיא המלאכה, **עד שיוודע ברבים שדבר זה בשביל פלוני הוא נעשה בשבת**.

כלומר, אם כולם יודעים - בקרוב נראה את הגמרות - אם זה דבר שכולם יודעים, הבניין הזה הגוי בנה ליהודי בשבת, אסור ליהודי לגור בבניין הזה לעולם, לעולם לא ליהנות מהמעשה, אפילו לא אחרי בכדי שיעשו, כי זה כבר זלזול גדול יותר בשבת.

אבל **אם בשביל עצמו**, אם גוי עושה משהו לעצמו והיהודי רק רוצה ליהנות מזה, אוכל, זה מותר ליהנות מזה בשבת. איסור ההנאה הוא כשהוא עושה משהו ליהודי.

עכשיו הולך הרמב"ם להביא את הגמרות, הסתכל הנה. **גוי שהדליק את הנר, משתמש לאורו ישראל**. מותר ליהודי ליהנות מהנר, כי הוא הדליק,

דובר 1:

אמת, ההלכה היא בוודאי כך. אבל אני אומר, לפי הרמב"ם מסתדרת הסיבה יפה מאוד. זו סיבה שמסתדרת, ההלכה עם הטעם האיסור מסתדרים מאוד יפה. הטעמים האחרים קשה להסביר את האיסור עם פרטי המצווה, עם פרטי האיסור.

דובר 2:

בוודאי יש...

דובר 1:

אה, הכל יש פלפולים, אבל כן, אני אומר רק על פני השטח. מאוד טוב. מסתדר?

דיון: לומר ליהודי מוצאי שבת

דובר 2:

כן, אני רק רוצה להבהיר שאני צודק, נכון? כלומר, ברור שאסור לומר ערב שבת, לא עוזר לומר ערב שבת. וגם ברור שאסור לומר בשבת לעשות מוצאי שבת מלאכה, לומר לגוי. אמת? אפילו ליהודי אסור. זה אמת. עוד דבר.

דובר 1:

אה, אתה מתכוון לומר ליהודי לעשות מוצאי שבת, להזמין?

דובר 2:

כן, בקרוב יבוא הדין בעניין כזה כאן או אחר כך. אולי לומר ליהודי זה באיסור אחר.

דובר 1:

בסדר, צריך לראות.

דובר 2:

אז מה?

דובר 1:

אני לא יודע, צריך לחשוב. אולי ודבר דבר בלי שלא תהא שבת קלה בעיניו. מה הדבר? אתה מתכוון שמה שאתה לא יכול לעשות תאמר לגוי לעשות. ממילא כבר שבת לא כל כך שונה. רוצים ששבת תהיה מאוד שונה מהשבוע, שלא יהיו שום מלאכות שיעשו. יהודי ליהודי, אולי יש איסור נוסף של ודבר דבר. אני מתכוון שהרמב"ם אומר זאת יותר מאוחר.

דובר 2:

בסדר. ההלכה הבאה אומר הרמב"ם כך: אסור...

חידוש: האיסור אינו על נוסח האמירה

דובר 1:

מה אמרתי למעלה? בואו נאמר דבר. יוצא גם לפי הרמב"ם, לכאורה, שכל אחד יודע משהו מההיתר, שמשוהו הוא היתר ברור. יוצא מהרמב"ם הזה שהאיסור הוא למה? כדי שלא תהיה שבת מלאה במלאכות. זו שבת מלאה במלאכות שאתה תעשה זאת בעצמך. אז לפי זה אין חילוק אם אתה אומר לו בכתב, או אתה אומר לו ברמז, או אתה אומר לו בגימטריא, זה לא משנה. האיסור אינו נוסח האמירה, האיסור הוא לגרום לגוי לעשות בשבילך מלאכה. אם המילה היא "דבר דבר", אפשר לראות חילוק אם אומר זאת או לא אומר זאת. אבל אם המילה היא כי הגוי עושה בשבילך והוא לא עושה מעצמו, אלא אתה אמרת לו, אז יש כל דרך של אמירה.

אז, כן. בסדר. הלאה.

הלכה ב: גוי שעשה מלאכה מעצמו — דין ההנאה

אין היתר על מלאכה דאורייתא

דובר 1:

מה קורה אם הגוי כן עשה מלאכה? בסדר, בואו נתחיל כך. עכשיו אפשר ללמוד עוד דבר. מה שאסור לומר לגוי, לרמב"ם אין על זה היתר, אלא

יותר מלאכות. **שמא ירבה במלאכתו בשבילו**, הוא עושה יותר מלאכות, הוא מלקט יותר עשבים, או כדומה. **ונמצא יוצא שעושה בשביל ישראל**, שהוא כן עושה, אז יוצא שחלק מהמלאכה הוא עושה בשביל ישראל, ואסור. **וכן**, אומר הרמ"א, **כל דבר שאפשר להרבות בו**, כל דבר שאפשר להרבות בו, כלומר למשל, לא נר אחד, אלא כאשר הוא מדליק כמה נרות, יכול להיות שהנרות האחרונים היו בשביל היהודי. או כאשר הגוי הולך על העשבים, כי עשבים או מים אפשר לעשות יותר.

למשל, כיבוס ונר אי אפשר יותר, כי נר לאחד נר למאה. והמים של הכיבוס, זה אותו כיבוס, כל אחד הולך עליו. אני לא יכול לעשות יותר. הוא הולך להגיד זאת בפירוש, הרמב"ם הולך להגיד זאת בחלק הבא.

הלכה ד: דבר שאין בו להרבות – נר וכבש

דובר 1:

כהאי גוונא יש משהו אפשר ערבות גוי. אבל זאת כבר אמרתי, אומרים, עוד דוגמה שאתה יכול לחשוב שהגוי עושה יותר, **לא יהנה בה בשבת**, והוא אינו מכיר. אם הוא לא מכיר אותו, אז לא חושבים שהגוי עושה זאת בשביל יהודי שהוא לא מכיר. אלא יהודי עושה טובה ליהודי שהוא לא מכיר. גוי, שהוא רק יעשה לאינטרס שלו. אם הוא מכיר אותו, יש לו חשבון. אז אם הוא מכיר אותו, אסור, כי אז צריך לחשוש שהוא עושה יותר.

זה לא רק כאשר יודעים שהוא עושה יותר, אלא אפילו למשל הוא מילא את האחד... הוא הביא קערה גדולה אחת של מים. אז החשש הוא ש... מה זה דבר שאפשר... אפשר... הוא יכול להביא לך גדולה יותר, והוא יכול להביא לך קטנה יותר. אז יכול להיות, זו חומרא, נכון? אנחנו יודעים שהוא מכיר אותך, ואתה לא יודע אם הוא אמר להביא בשבילך. אתה רואה שהוא מביא לעצמו? בכל זאת חוששים שהוא הביא יותר בשבילך.

אה, כי כאן יש דבר שאפשר להרבות בו למעשה, מה שאינו שייך בזה שום ריבוי אחר, כגון, הוא הדליק נר אחד, או שהוא עשה את הכבש, זה מדרון אחד שהוא עשה. הואיל והוא עשה זאת לעצמו, **נהנין אחריו ישראל בשבת**, יהודי יכול ליהנות ממנו, אפילו הגוי מכיר אותו, כאשר הוא עשה זאת לעצמו. יפה מאוד.

נר במסיבה: רוב ישראל / רוב גוים

דובר 1:

אומר מה זה אם זה מסיבה גדולה, ומעורבים שם יהודים וגוים. איך יהודים וגוים ייחד? אז בכל זאת היה ברור, כאשר הרמב"ם אמר מעשה שבת, מה הוא התכוון לומר. מעשה שבת, פירושו גם, כאשר אנחנו לא יודעים?! וזה ברור!, אם זה לא היה ברור לנו, אוקיי, זה מצב אחר.

אסור לישראל להשתמש לאורה, כי אנחנו אומרים שהמדליק, הגוי שמדליק, **על דעת הרוב**, מי שמדליק מדליק בשביל הרוב שהולכים להשתמש. כי הוא הולך אחר הרוב. אם זה **רוב ישראל**, הוא מדליק סתם בשביל היהודים. ואם זה **רוב גוים**, אם יש רוב גוים, **מותר להשתמש לאורה**, מותר להדליק לאורה.

זה באמת לכאורה כאשר יש נר אחד. אם מכינים על כל שולחן נרות, הרי על השולחן הזה הוא עושה בשביל יהודים.

דובר 2:

כן, נר אחד. נר הדולק. כן.

דובר 1:

מחצה למחצה, אם יש מחצה על מחצה, אז הוא חושב בדיוק כמו על היהודים כמו על הגוים, הוא חושב על שניהם, או שאנחנו לא יודעים על מי הוא חושב, אז אסור.

דובר 2:

כן, טוב, זה ספק, לא ברור מה פירוש מחצה על מחצה. הוא חושב על שניהם.

דובר 1:

סתם אומרים שהוא הדליק לעצמו.

לא סתם, הלשון אינו סתם. הגוי הדליק לעצמו נר. לא כתוב שהיהודי הדליק לעצמו נר. כתוב "גוי שהדליק את הנר". אני אומר מסתמא, כשהוא לא אומר, כשאנחנו לא יודעים שהוא הדליק ליהודי, אז מותר.

אבל **אם בשביל ישראל**, אם יודעים שהוא הדליק בביתו, אצלו בדברו...

דובר 2:

כן גם אמרתי. "גוי שהדליק את הנר", לא כתוב "לעצמו". אם בשביל ישראל הוא רק כשיודעים בבירור שזה בשביל ישראל.

דובר 1:

לא, אתה מחדש עכשיו היתר חדש שלא כתוב כאן. כך אומר הרמב"ם. הרמב"ם מחדש את ההיתר. "גוי שהדליק את הנר", גוי הדליק נר, מותר ליהודי ליהנות מזה, אוכל, **אם בשביל עצמו הוא. אם בשביל ישראל**, אז אסור.

אבל הוא לא אמר "אם בשביל עצמו".

דובר 2:

מחזיר אתה, אם בשביל עצמו, מחזיר אתה אפילו לא בשביל עצמו, רק לא יודעים. בקרוב נראה את ההלכות, רק לא יודעים.

דובר 1:

זה אמרתי. שכשהוא מדליק נר, כל עוד לא יודעים שהוא הדליק ליהודי...

אותו דבר, לא להניח זאת, **הדליק לו נר מאימתי מותר ליהנות ממנו? משיכלה קיסם שבו הוא מדליקו**. כשהגוי מדליק נר, ממתן מותר ליהנות ממנו? מאז שכללה את הקיסם שבו הוא מדליקו.

הלכה ג: כבש לירד מן הספינה, מילא מים, ליקט עשבים

דובר 1:

אבל הרמ"א אומר, **והוא הדין בכל מלאכה שעושה הגוי לעצמו, מותר לישראל ליהנות ממנו**. אותו דבר, לא סתם זאת, הדליק לו נר, הוא הדליק נר, רואים שזה טינגלר, הוא הדליק נר. מה השאלה?

מבין מה אני אומר? הוא בכלל לא מכיר את היהודי, הוא בכלל לא הכיר את היהודי, זו בעיה. כשרואים משהו, רואים מיד חידושים, ורואים מיד חידושים.

אני למדתי את הרמ"א, שכשגוי מדליק נר לקרוא משהו, שיש לך מנהג לעשות כך, אבל אם גוי מדליק ליהודי, אסור. לקחת דבר, החזרת אותו שורה אחורה, המצאת מהקולא שלא הורו בו רבותינו, שאתה עושה חילוק והיתר חדש שאפילו לא הגיוני. זה לא הולך כך, לא לומדים כך.

נו נו, שוין, הוא מביא עוד דוגמה. הגיעו באונייה, וצריכים לעשות כבש לרדת, לעשות כבש לרדת מהאונייה. **עשה כבש לירד בו מן הספינה**, הגוי עשה כבש לרדת מהאונייה, האם היהודי, אחרי שגם הוא הגיע באותה אונייה, האם הוא יכול גם לרדת בו. למה? כי אומרים שהוא עשה זאת לעצמו, הוא עשה זאת לרדת, לירד. אבל **והוא שלא ידע שעשה בשביל ישראל**, אם יודע הוא שהוא עשה זאת בשביל היהודי, אז אסור.

עוד דוגמה: **הוא מילא מים להשקות בהמתו**, לתת לשתות לבהמתו, והיהודי יש לו גם בהמה, **משקה אחר ישראל**, היהודי יכול לתת לשתות לבהמה מאותו מים. אותו דבר, **ליקט עשבים להאכיל לבהמתו**, הוא ליקט עשבים לבהמתו, גם כן היהודי יכול לתת לבהמתו לאכול מהם.

רמ"א: **שלא יהא הגוי מכיר את ישראל – החילוק של "מכירו"**

דובר 1:

אבל אומר הרמ"א, **והוא שלא יהא הגוי מכיר לו את ישראל**, זה רק כאשר הגוי לא מכיר את היהודי, כי אז אומרים שכאשר הוא מילא מים, היהודי יכול גם ליטול. אבל אם הוא מכיר את היהודי, אז אסור. למה? **כי יש חשש שמא ירבה במלאכתו בשבילו**. אז יש לנו חשש שאפילו הוא מילא רק מים לבהמתו, אבל מאחר שהוא מכיר את היהודי, הוא לוקח יותר מים, הוא עושה

אז אם תרצה, פירושו שבפעם הבאה היהודי עצמו הולך לכבות שריפה. אבל זה לא פשוט שכי הגוי עושה עכשיו את המלאכה היהודי הולך לעשות את המלאכה. כי עושים מלאכות בשבת היהודי גם הולך לעשות מלאכות בשבת. זה לא ענין כמו שכאשר מכבים שריפה שבת קלה בעיניו. יש לי כאן סכנה, יש לי כאן בעיה.

הלכה ה: מת שעשו לו גוים ארון וקבר בשבת

קריאת לשון הרמב"ם

דובר 1:

אומר הרמב"ם הלאה: **מת שעשו לו גוים ארון**, מת שמת, והגויים התחילו לבנות ארון ולחפור קבר בשבת, זה בונה וחופר, חורש, מה שתראה. **או הביאו לו**, הם הביאו בוודאי ארבע אמות ברשות הרבים, **חלילים לספוד בו**, פעם היו נוהגים בלוויה גם לעשות מוזיקה, לא רק בחתונה. היו מביאים חלילים לנגן מוזיקה, היו עושים הספד עם ליווי של כלי קודש, עם כלים, אינסטרומנטים. קרה מת, והגוי התחיל מהר לעשות את הדברים.

אז כך, האם מותר ליהנות מזה? הדברים בכל מקרה לא נוגעים לשבת, הדברים בכל מקרה קוברים, חשיבות מטפלים במת בשבת. אבל מוצאי שבת נעשית עכשיו השאלה האם מותר ליהנות מזה.

אז כך, **אם בצנעה**, אם הגוי עשה זאת בצנעה, ההלכה היא כמו שלמדנו קודם, שאסור ליהנות ממנו עד מוצאי שבת, ובמוצאי שבת צריך לחכות בכדי שיעשו. אתה ממתין בכדי שיעשו למוצאי שבת, כך אין לך הנאה ממה שקרה בשבת, כי אתה צריך בכל מקרה עוד לחכות את אותן שעות שזה נמשך, ואחר כך **יקבר**, מותר לקבורו.

דין פרהסיא – חומרא יתירה

אבל באמת כאן לא מגיעים לקולא, כאן מגיעים רק לחומרא. כמו שאמרו קבר באסטרטיא גדולה, זה קודם, אבל הכלל של פרסום כבר הרמב"ם גם אמר בעצם. לכאורה זו רק הדוגמה של אותו כלל.

אבל אם היה הקבר באסטרטיא, אם הקבר הוא אבל על שטח גדול, **או ארון על גבה**, כאשר הארון מונח שם, **וכל העוברים**, כל שעוברים שם, **אומרים שזו שעושים עכשיו בשבת לפלוני**, הם רואים מה שעובדים עכשיו בשבת, לפלוני, זה בשביל הנפטר. אסטרטיא גדולה פירושה כביש גדול, כן? אסטרטיא זה שוק, מקום פתוח שאנשים מסתובבים, לא שטח פתוח, זה מקום שאנשים מסתובבים שם. זו מילה רומית לכביש או משהו כזה.

אז הרי זה לא יקבר בו אותו ישראל לעולם, אז אז אסור היהודי להיקבר באותו קבר, **מפני שהוא בפרהסיא**, כי זה בפרהסיא, ובפרהסיא יש חומרא גדולה יותר מ"מתין ממוצאי שבת", אסור בכלל ליהנות מזה.

קושיא: למה "לפלונני" – המת פטור מן המצוות

מה שמאוד מעניין אותי, כי המת פטור מן המצוות, כן? "למתים חפשי". הוא אומר "לפלונני הוא". אני יכול להבין, הוא מתכוון לומר בשביל כבוד המשפחה, "יקרא דחיי", והם אלה שהולכים עכשיו להכין קבר אחר. אבל המילה "לפלונני" קצת מעניינת, כי זו לא הנקודה, כי הוא עושה מלאכה בשביל המת, והמת כבר פטור מכל התורה כולה, הוא כבר יכול להיקרא, הוא כבר יכול להיות מחלל שבת בשביל היהודים. "לפלונני" היא קצת מילה מעניינת כאן.

דין ישראל אחר – מותר לקבור בו

יפה מאוד, אבל מותר, אתה רואה זאת בביור. **"אבל מותר ליקבר בו ישראל אחר"**, יהודי אחר מותר כן לקבור.

דובר 2:

לא, כאן זה מסתדר יותר, כי זה בשביל המשפחה.

דובר 1:

אני אומר, יש בגמרא את השאלה, "רב חסדא", הוא לא יודע את ההבנה הקפדנית של הקרובים והמשפחה.

אה, כך אתה אומר. אוקיי. **מדליק על דעת הרוב**, וכך, זה האמיתי... אז זה אסור.

הלכה ו: נפלה דליקה בשבת – גוי שבא לכבות

דובר 1:

עוד הלכה. כן. **נפלה דליקה בשבת**. הלכה על דליקה. נפלה... אתמול למדנו כאן את הלשון "נפלה דליקה", נפלה שריפה. אני מתכוון שנפל חתיכה מהאש והתחיל להידלק.

דובר 2:

כן, אש, כל עוד מחזיקים אותה בשליטה, כן, יש נר, זה נמצא בזה. נופל משם, כבר נופל מהשמים.

דובר 1:

אה, אני לא מתכוון. "נפלה דליקה" זה לשון, אני לא יודע למה קוראים לזה. זה נעשה, כי זה לא דבר ש... לא פשוט שמישהו הדליק אותו. כלומר, יכול להיות שמישהו הדליק אותו, אבל "נפילה" פירושו, זה תאונה, נכון? זה קרה איכשהו.

שוין. **ובא נכרי לכבות**, והגוי בא לכבות. זה אפילו מותר, הוא בא כן בשבילך, נכון? הוא הולך לכבות את הדליקה. אז, הוא עושה זאת לטובת היהודי. אז, זה, זה, נעשית הלכה אחרת. אנחנו לא אומרים שהוא אסור לכבות, או שיהודי אסור ליהנות מהכיבוי. אלא **"אין אומרים לו"**, היהודי לא עושה כלום. אסור לומר לו "ככה", זו עדיין אמירה לעכו"ם.

אבל החלק של אמירה לעכו"ם שאפילו הגוי עושה מעצמו, אם הוא עושה זאת בשביל היהודי אסור, זה לא קיים. הוא לא צריך לומר לו "אל תכבה". אין לו שביית עבדו עצמו. אין לנו חיוב שהוא ישבות. להיפך, גוי לא צריך לשבות.

כל האיסור הוא רק "שלא תהא שבת קלה בעיניו". לתת לו לכבות שריפה, זה לא עושה שבת קלה בעיניו. ואפילו סכנה זה דבר נדיר שקורה. היותר בסיסי, אומרים תמיד מה שצריך לומר לגוי "אל תכבה", הוא לא צריך ליהנות מזה.

אמת, הוא לא צריך ליהנות מזה, אבל האם היהודי הולך לומר "אל תעשה", כי הוא הולך ליהנות מזה? הגוי עושה ליהודי רע, הוא הולך לעשות לו אסון, הוא הולך לעשות לו נזק. האם צריך תמיד, אין תמיד הלכה כזו. בוודאי, זה חסר תועלת, זה לא נכון. אם הוא חבר הוא יגיד לו, אבל הוא לא צריך לומר. אין הלכה כזו.

דיון: למה היהודי יכול ליהנות מכיבוי דליקה?

דובר 1:

עכשיו, כאן נשאר שאלה, צריך לענות לא על השאלה, למה היהודי יכול לכאורה ליהנות מכיבוי הדליקה? הרי למדנו שגוי שעושה בשביל יהודי אסור ליהנות, אפילו בספק, אפילו במכיר.

על זה צריך לומר תירוץ, אני מתכוון תירוץ לימודי, ומוצאים באחרונים, תירוץ שזה לא נקרא הנאה. הנאה פירושה כאשר הוא עשה משהו, עכשיו הוא מנע היה הפסד. זה לא נקרא הנאה ממעשה שבת כאשר הוא רק מנע היה הפסד ליהודי.

לפי זה אפשר להעמיד על דברים אחרים, לא רק דליקה שאתה אומר שזו סכנה. כל אופן שהגוי עושה רק מלאכה שהיא מניעת הפסד, לא נקרא הנאה ממעשה שבת, זה רק כמו מבריא ארי. אפשר לשמוע כך. זה לא פשוט שהוא עכשיו בנה מטבח, וכך סביב המטבח היה נחרב כאשר הדליקה הייתה שורפת אותו. אבל זה נקרא רק כמו מבריא ארי.

אבל חשבתי שהטעם יותר פשוט, כי כמו שהרמ"א אומר, אם היה שביבות ישראל עצמו היו צריכים לעצור אותו. אבל זה לא הנקודה. הנקודה היא רק על זלזול בשבת. וכאשר מכבים דבר שהוא סכנה, דבר שהוא מאוד חשוב, זה לא זלזול בשבת, כי מבינים למה גוי מכבה את זה, כי זו הצלת סכנה. כאשר גוי עובד זה ענין של זלזול בשבת.

הוא קורא הלאה, כאן יש עניין עם הנושא. זה מסתדר מאוד טוב עם הנושא של כללי השבת שלנו. לא יכול להיות שכל אחד הולך לאותו קבר, מכיר את הקבר? הגויים עשו אותו בשביל יהודים בשבת, בשביל היהודי בשבת, בשביל הקבר. בשביל שני, כבר היה מוכן קבר, השתמשו בו. כלומר, הוא לא עשה זאת בשבילו, הוא לא עשה זאת בשבילו.

"מותר ליקבר בו ישראל אחר", יהודי אחר מותר כן, ברגע שעבר הזמן של "כדי שיעשו".

קושיית הראב"ד: למה יהודי שני צריך לחכות בכדי שיעשו?

כן, הראב"ד אולי היה חולק, הוא לא הבין למה צריך "כדי שיעשו" על היהודי השני, כי היהודי השני לא נהנה כלום מזה.

אוקיי, הראב"ד אומר, הוא לא מבין, לא כולם מודים למה. הוא אומר שהראב"ד מסביר את הטעם מאוחר יותר, למה צריך לחכות, למה הוא לא יהיה מודה שהיהודי עשה עבירה חס ושלום, והוא מיד במוצאי שבת יהנה. טוען הראב"ד, לפי זה, מה שייך ליהודים אחרים, שיאמרו את החומרא? זה לא הגיוני על היהודי שעשה זאת בעצמו.

תירוץ: קנס דרבנן של "לא פלוג"

יכול להיות שהרמב"ם לומד משהו כזה, קנס של "לא פלוג". ברגע שעשו את הקנס, זה בכלל, לכל יהודי אסור ליהנות ממלאכה של שבת. כן, אני לא יודע. לא, הייתי מבין את הרמב"ם משהו כן. ההיתר, האיסור של "נותן בכדי שיעשו", זה נשאר. סך הכל החומרא היתירה של פרהסיא היא רק כאן על היהודי. כך זה מגיע עם הרבנים, אבל לרב יש טענה טובה למעשה.

דובר 2:

כן, אבל יש פסק מאוד, יכול להיות שזה לפיך, אני לא יודע, אולי יש פסק, אני רק רוצה להבין.

דובר 1:

אומר הרב, **"וכן כל כיוצא בזה"**, אומר הרב, לומדים שכל דבר של פרסום, אז כאן הוא לומד הלכה של פרסום. זה עמד קודם, שפרסום פירושו שאם זו ידיעה מפורסמת שהגוי עשה בשביל יהודי מסוים, אסור לאותו יהודי לעולם ליהנות מזה. יהודי שני יכול אבל כן ליהנות בכדי שיעשו.

אני חושב שהוא תופס כאן את הדוגמה, הוא רוצה להראות אפילו דבר שהוא צורך גדול, כי אחר כך הוא הולך לומר מתי מותר כן, אפילו צורך גדול, מת, אני לא יודע מה, זה לא תירוץ.

מזה זה נעשה. מזה זה נעשה. יכול להיות שהסיבה למה מביאים את הגמרות על זה היא כי יש הלכות לגבי מת ביום טוב, יום טוב שני. אז כבר עשו סוגיה של מה מותר כן ומה אסור. אז אולי מישהו חשב שאולי אפשר גם להקל בשבת.

דובר 2:

כן, זה חירום כביכול שקרה. בדרך כלל זו הסיבה שעושים בשבת מלחמה.

הלכה ו: גוי שהביא חלילים בשבת למת

קריאת לשון הרמב"ם

דובר 1:

כן. אומר הוא הלאה, **"גוי שהביא חלילים בשבת למת"**, גוי שכן הביא חלילים, אינסטרומנטים, בשבת בשביל מת, **"אף על פי שהביא מצד החומה"**, הוא הביא אותם, הוא לא עבר ברשות הרבים, הוא הביא אותם מאותה עיר.

דובר 2:

נכון, זה לא חוץ לתחום או רשות הרבים, שניהם לכאורה.

דובר 1:

אז בכל זאת, **"ימתין במוצאי שבת"**, שיחכה במוצאי שבת, **"בכדי שיבואו ממקום קרוב"**. כאשר לא נראית בלילה, זה מעניין. מדברים הרי אם היהודי מת בשבת בבוקר. זו קצת הלכה מעניינת.

דובר 2:

אולי "בלילה" לא פירושו דווקא בלילה. אולי פירושו כאשר לא שמו לב, הביאו כן מהמרחק.

הסבר: אי אפשר לסמוך על הגוי

דובר 1:

תרגום לעברית

בעיקרון הוא אומר שאי אפשר לסמוך. הדבר, אומרים שכאשר גוי מביא משהו, אי אתה יכול עכשיו לחשוב, אם הגוי לא חילל שבת, אם יש מקום לומר שהגוי הביא את זה בהדרגה, כולו הוא הביא חצי דרך ואז הביא חצי דרך. אולי אי אפשר לשאול את הגוי, אולי אין לו נאמנות על זה.

דובר 2:

נראה כאן שאולי יש גם הלכה של מחצה על מחצה, לפי מה שאתה אומר, שאם יש ספק, עושים את הגוי אסור גם כן. זה ספק דרבנן, זה דברי סופרים. האם אפשר להוציא חומר גמור?

דובר 1:

זה הרי עניין של קנס, זה קנס דרבנן.

דובר 2:

ולא שכל פעם יהיה ספק עם רחיצת תינוקות, ואולי אז הגוי לא ידע, יתבררו וינצלו את המערכת.

דובר 1:

אבל נכון, נראה כאן גם שאי אפשר, לגוי אין נאמנות על זה, אי אפשר לשאול את הגוי אם הביא את זה מחוץ לתחום. אם יש בוודאי, אם יש בוודאי שמקום פלוני הביא את זה משם, ואז מספיק שממתינים עד כדי שיעשו, עד שאפשר להביא את זה ממקום קרוב.

דין פרהסיא גם בחלילים

אבל **"ובלבד שלא יהא הדבר בפרהסיא גדולה, כמו שהיה מניח פילא"**. אפילו ההבאה מקרוב לחומה גם לא תהיה בפרהסיא. מה הפשט בזה? אם אני לא חושש לחילול שבת, מה מפריע לי הפרהסיא? נראה שזה זלזול השבת עצמו, שגוי מביא, אנשים יחשבו שהביא מחוץ לחומה.

דובר 2:

לא, בפרהסיא גדולה פירושו אפילו באופן של ספק? לא, בפרהסיא גדולה פירושו אפילו הוא מביא ממקום קרוב. כן, הוא עולה על ה...

דיון: האם מותר להשתמש בחלילים עבור האדם?

כאן תמיד יש שייכות. אני מתכוון, האם לעולם לא יצטרכו... בקבר אני מבין, אסור להשתמש בקבר, אבל הוא רק הביא חליל. האם לעולם לא ישתמשו בחליל עבור האדם? צריך לחכות לחליל שני? לא בטוח, אולי אז תמיד ימתין עד שיבוא ממקום קרוב.

דובר 1:

לא, הוא אומר "כמו שהיה מניח", פירושו הוא עולה על הקבר.

דובר 2:

כן, אבל אני שואל אותך האם בחליל יש גם הלכה.

דובר 1:

אם העולם לא שייך, הוא לא עשה את החליל.

דובר 2:

אבל למעשה יש לך הנאה מעבודתו.

דובר 1:

לכן הוא אומר, רק להביא אחר, או להחזיר ולהביא שוב. אני לא יודע, נראה כן. כך הוא אומר "כמו שהיה מניח".

לא עושים. יודעים, צריך לחכות, אי אפשר ללכת.

הלכה ז: עיר שישאל וגוים דרים בה — מרחץ המרחצת בשבת

דובר 1:

נראה מיד גם שיש תירוץ למה יש חילוקי נוסחאות. אוקיי. נוסח אחר הוא "ושידוע בפרסום גדול". מה ההבדל? יש לך את זה? זה אותו דבר כמו פרסום, כן. זה רק נוסח אחר.

על כל פנים, זה עניין גדול שייראה. שבת צריכה להיראות שבתית. אל תעשה שגויים... כל אחד ידע, בונים שבת עבור היהודי, עושים שבת עבור היהודי, לא עושים. אם היה, יודעים, צריך לחכות, אין לעולם קיצור. זה דבר גדול מאוד.

בואו נביא עוד הלכה של אמירה לעכו"ם, מה קורה כאשר יש ספק. הוא אומר כך, "עיר שישאל וגוים דרים בסמוך, ויש בה מרחץ המרחצת בשבת". כאן יש מרחץ שפתוח. זה מרחץ גויי, נכון? מרחץ גויי פתוח בשבת. אז כך, זה מעניין, כי המילה שפתוח בשבת לא חשובה כאן. השאלה היא, אפילו רק במוצאי שבת, כאשר זה מחומם. אה, זו המילה. סתם, זה פירושו. יודעים שזה כבר חם, שזה על הרמה. זו לא באמת הלכה של ספק, זה ממש אותה הלכה מהמשנה. כתוב שידועים בברור, בעל המרחץ עושה את זה עבור העיר. אין זה ספק. השאלה רק מהי העיר. הוא גוי, הוא מותר. אבל השאלה היא עבור מי הוא עושה את זה. אם המרחץ פעיל, פירוש הדבר שהאדם מחמם בשבת, המילה היא שהולכים לשם בשבת, כי יודעים שעושים שם עבודה בשבת. אז "אם רוב גוים, מותר לרחוץ בה למוצאי שבת מיד". אם רוב העיר גויים, אומרים שהגוי הכין את המרחץ עבור מי? עבור הגויים. בשביל עצמו, כמו שאמר שם, "עושה מלאכה בשביל עצמו", עבור הגויים. "ואם רוב ישראל", אומרים שהוא עושה את זה עבור הרוב, ממילא עושה את זה עבור היהודים, צריך לחכות. צריך לחכות כל עוד שנמשך לחמם, "שיעור שיחמו".

דובר 2:

זה מעניין, כי כאן נראה דווקא שלא פתוח בשבת, כי אם פתוח בשבת הרי עשה את זה עבור האנשים שנמצאים שם אז. למה צריך לעשות עוד עבודה עבור אלה שיבואו מאוחר יותר?

דובר 1:

כן, מסתמא, מסתמא זו הנקודה. זה חימום אחד גדול, זה נשאר עד מוצאי שבת, או משהו כזה.

דובר 2:

לא, הוא עשה את זה מסתמא עבור אלה שבאים כל היום, כי יהודים לא באים בשבת. אז למה אגיד שהוא חושב על הלילה?

דובר 1:

הוא חושב גם על הלילה, למה לא? למה הוא לא יכול? כל הכפר הוא צריך להכניס עוד עצים, עוד חילול שבת עבור האם. כדי שיחיה, הוא עושה את זה כבר אז, לא צריך לחכות. מחצה למחצה, כמו ההלכה קודם, גם את יום השבת, צריך לחכות, כי אז גם נעשה כך. כדי שיחיה, כדי שיחיה. ה.

דיסקוסיה: נפקא מינה מעשית — שירותי אוטובוס ועיר שרובה ישראל

דובר 2:

אז למשל יש עיר יהודית, עיר שרובה ישראל, שיש למשל תחנת אוטובוס או מונית. תחנת אוטובוס, אסור להשתמש באוטובוס מיד במוצאי שבת, אפילו זה אוטובוס גויי, עד שכבר בכדי שיעשו, שיבוא האוטובוס מאיפה שהוא בא, וכו'.

דובר 1:

אתה אומר דבר טוב, שאלה גדולה, למשל שירותים ציבוריים בעיר יהודית גדולה, פירוש הדבר שחברת המים עובדת עבור היהודים, החשמל, הכל עובד עבור היהודים. בואו נחשוב, מסתמא, אני בטוח שזו רק טעות, אני לא יכול לומר, רוצה לדבר על דברים, גנרטורים, אנחנו לא יודעים עיר יהודית

כך הוא אומר "כמו שהיה מניח", שהוא אמר את ההלכה שבפרהסיא אז... אני לא יודע מה הוא אומר. יש לי עוד קושיא, אין לי... התחומים לא ניתן פסח שני בגמרא הוא אומר, נראה מיד גם שזו טעות. ולא יעיד איש על רעהו בפרהסיא גדולה.

דובר 2:

מה ההבדל? זה על פי דין. זה אותו דבר כמו פרהסיא, כן. זה רק נוסח אחר. כן.

דובר 1:

מעניין.

חזרה על דליקה — דיון בזלזול שבת

דיון: האם יש זלזול שבת כאשר גוי מכבה אש?

דובר 2:

כאשר גוי עובד, האם זה עניין של זלזול בשבת.

כאשר היהודי חושב שבפעם הבאה הוא עצמו ילך לכבות אש, אז אין זלזול בכיבוי אש. אבל לא פשוט שמפני שהגוי עושה עכשיו את המלאכה, היהודי יעשה את המלאכה. מפני שעושים מלאכות בשבת, היהודי גם יעשה מלאכות בשבת. אלא אין זה עניין שכאשר מכבים אש, שבת קלה בעיניו. זו סכנה, יש לי כאן בעיה.

דובר 1:

רגע אחד, רגע אחד, תן לי לומר את הפשט שלי, ואחר כך תאמר מה אתה חושב אחרת. אני מתכוון, במקרה כזה לא אומרים שזה מראה זלזול בשבת. יש לי כאן משהו חירום, הגוי בא רץ לכבות, כי זה האינסטינקט של אדם. זה לא מראה זלזול בשבת שהגוי עובד עבור יהודי. זה הפשט שלי. יש לך משהו להוסיף, חבר?

דובר 2:

כן, יש לי להוסיף שלא נכון מה שאתה אומר. אם זו סכנה, אם זו סכנה, הרי יהודי היה יכול לכבות. אם אין זו סכנה, סכנה היא דבר שיש בו קלקול, זה עושה נזק. אז אז, שוב, בואו נהיה ברורים, כאן הסכנה נלמד עוד מאוחר יותר. אבל כאן יש דבר שיהודי אסור לו לעשות, הוא אסור לו לעשות. יהודי אסור לכבות את האש בשבת, ולא מפני שיש סכנה מותר ליהודי עצמו לעשות, נכון? יש אש שהיהודי מותר. נלמד מאוחר יותר היתרים מסוימים שהרבנים מתירים כן לעשות באש, אבל אין לזה שום שייכות למה שהגוי עושה. הוא אסור לו לעשות.

הגדרת "זלזול שבת" — "לבא לאסוקי דעתיה"

אז אני לא רואה למה לא יהיה... זלזול בשבת לא פירושו שאנשים אומרים ששבת לא שבתית, לא זה הפירוש. זלזול בשבת לא פירוש של "קל בעיניו", זה פירושו "לבא לאסוקי דעתיה", כך כתוב ברמב"ם, שהוא ילך לעשות את זה בעצמו, ואתה אסור לך לעשות את זה בעצמך, אז זה אותו דבר.

אז ממילא, או שיש את ההיתר הטכני שמפרשים מסוימים אומרים, מפרשים מסוימים אומרים שזה היתר אמיתי על כל המלאכות, ואין צורך לומר לעולם. הפשטות היא שיש דברים שחולקים על המחבר. אבל לא למדנו בשום מקום שהיהודי צריך למחות, צריך לומר לגויים שלא יעשו. ורק יש לך כאן איסור הנאה, וזה לא נקרא נהנה. ולפי זה זה אמת על עוד הלכה שהיא מנוחת הגוף. יש אחרים שטוענים שכן יש פשט מיוחד, הרבנים התירו הנאה, לא בגלל הסברא שלך, כי אין זה זלזול להשתמש בסברא. אלא סתם הרבנים, כאשר יש עניין של הפסד גדול, כמו, הרבנים התירו. אז הטעות היא שהרבנים התירו את ההנאה, צריכים להיות יהודים טובים ולהתיר. הבאתי עוד טעם שלישי יפה מאוד שמתאים מאוד לרמב"ם.

סיכום: שבת צריכה להיראות שבתית

דובר 1:

על כל פנים, עניין גדול שייראה, שבת צריכה להיראות שבתית. אל תעשה כלום. כל אחד ידע, בונים שבת עבור היהודים, עושים שבת עבור היהודים,

הרמב"ם כן: **דבר שאינו מלאכה, דבר שאינו מלאכה, ואין אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות**, האיסור הוא רק משום שבות, למשל, נראה, אני לא יודע, מוקצה או ענפים אחרים, **מותר לישראל לומר לגוי לעשותו בשבת**.

והוא, שיהיה שם מקצת חולי, מתי? מתי מותר לעשות זאת? אם יש מקצת חולי, פירוש, אם זה ממש חולה למדנו קודם, מותר לומר לגוי לעשות אפילו מלאכה דאורייתא. כאשר יש מקצת חולי, פירוש, האדם לא מרגיש כל כך טוב או משהו, אין לו שם חולה, אבל יש קצת חולי, **או שהיה צריך לדבר צורך הרבה**, אם יש לו צורך גדול מאוד לזה, צורך חזק, **או מפני מצוה**, או מצווה. אז מותר לעשות אמירה, שבות דשבות זה נקרא. לומר לגוי, בואו לא נגיד מה מותר לעשות, הנקודה כאן, ההיתר הוא, שיש דבר חשוב, או קצת חולי, או צורך גדול, או צורך מצווה, מותר ליהודי לומר לגוי, לעשות את הדבר. זה מה שהרמב"ם הקדוש סבר, זו דרך הרמב"ם.

דוגמאות לשבות דשבות

כיצד? והוא נותן דוגמאות. **כיצד? אומר לו**, יהודי מותר לומר לגוי לעלות על עץ בשבת, מה זה לעלות על עץ בשבת, **או לשוט על פני המים**, לשחות בשבת, אלה שני דברים שלא אסורים מן התורה, זה רק אסור מדרבנן, חשש ששמא יקטוף, או שמא יעשה ספינה, אני לא יודע מה. מותר לצוות לגוי לעשות, למה? לדבר חשוב. למשל, **להביא לו שופר**, להביא שופר שזו מצווה. מתי? ראש השנה שחל להיות בשבת, שאי אפשר כאשר לא... יש הבדל. או ערב שבת, למחר, אין הבדל. למחר, או כדי לתקוע במוצאי, לעשות את התקיעות של מוצאי, שלמדנו קודם את שש התקיעות. אם זו סכנה למילה, או סכין למול.

תרגום לעברית

או מעביר לא מחצר לחצר, כאן הוא הולך לומר דברים שיש בהם צורך הרבה. מותר להורות לגוי להביא מים, אבל לא ברשות הרבים, אלא **מחצר לחצר שאין להם עירוב**, שזה אסור רק מדרבנן טלטל בכרמלית. מותר להורות לו להביא מים חמים לרחוץ בו קטן.

דובר 2:

כן, זה הרי עירוב מדרבנן, עירוב חצרות.

דובר 1:

כן, מדרבנן צריך שם עירוב. מותר להביא שם מים חמים לצורך. מהו הצורך? שקטן או מצטער ויכול לרחוץ. לא מצווה או פיקוח נפש, אלא סתם צורך. **וכן כל כיוצא בזה**, לצורך גדול או מצווה, מותר... זה הרמב"ם. מותר לחלל שבת. מותר לעשות מלאכה לשבות דשבות. מותר לומר לגוי לעשות איסור דרבנן. טוב מאוד.

דיון: נפקא מינה מעשית — דברים חשמליים

דובר 2:

לפי זה נוהגים, למשל אם לפי מה שרוב הפוסקים סוברים שכל הדברים החשמליים הם מדרבנן, אז אם הם מותר לומר לגוי להדליק את המזגן וכדומה. גם מקובל שלצורך רבים.

דובר 1:

לא, הרמב"ם לא אומר דבר כזה. מה זה צורך גדול הוא אותו דבר? לא כתוב כאן המילה רבים. הרמב"ם שם במקום, הראב"ד לא מבין למה הרמב"ם אמר שמקצת חולי יאמרו לגוי, כשלמדת קודם שחולה שאין בו סכנה מותר ליהודי לעשות דבר של שבות. והראב"ד לא מבין למה צריך גוי. אומר המפרש שהרמב"ם מתכוון גם כמו שאמרת לי, שזה מקצת חולי, זו רמה קטנה יותר מזה. ואני מתכוון, אם זה חולי, אפילו באמת בגלל זה יהודי יכול לעשות שבות. אם זה רק מקצת חולי, קוראים לגוי לעשות את השבות. וחולה מקצת חולי פירושו כאב ראש, לא ממש דבר קטן.

סטייה: החולשה של "צורך גדול" כקריטריון

אני יודע, נראה לי קצת שהשבות דשבות אינו איסור אמיתי, כי קשה לומר שיש להשאיר פתוחה את המילה "צורך גדול". צורך גדול הוא כל כך חלש,

שחברת החשמל גדולה הרבה יותר מלייקווד. ואם לא, ואם נגיד שעיר יהודית גדולה מספיק, קרית יואל היא עיר גדולה, ויש מערכת ביוב שלמה שצריכה לעבוד, מסתמא זה כבר נחשב. אני לא יודע מה.

בארץ ישראל אכן דואגים לזה, אבל שם זה יהודי, זה דבר אחר. אבל כאן אתה מדבר על אמירה לעכו"ם, אפילו עבור גוי זה כן. צריך לדעת, יכול להיות שהגוי עובד שם בחברה הסגורה שלו, אתה לא יודע בדיוק מה הסיפור שם. הכלל הוא, זה הולך לפי הרוב. אם הוא עושה את זה עבור העיר סתם כולה, אם רוב ישראל אסור, על אחת כמה וכמה. מסתמא הרבנים כבר חשבו על זה, באיזה אופן זה נוגע.

אבל צריך לדעת, אנשים לא יודעים, למשל, שאתה מזמין אוטובוס שיבוא עבורך מיד במוצאי שבת, אסור. צריך להיות יכול לצאת כאשר היו מגיעים קרוב. ההלכה היא, צריך להיות יכול להגיע כבר במוצאי שבת. אני זוכר כשל"ג בעומר יוצא במוצאי, דואגים לזה, שאפילו אתה יוצא אחרי הזמן, אבל נהג האוטובוס הגויי היה צריך לצאת. זה לא שווה אפילו עבור היהודים, אבל כאן לא מדברים על יהודים, זו רק מלאכה, זה אפילו עבור גויים. צריך לחשוב עד כמה זה יכול ללכת. למשל, אפילו מחלקת משטרה בעיר יהודית, אם רובה ישראל, אולי כל מחלקת המשטרה קיימת עבור רוב התושבים.

הלכה ח: ישראל שאמר לגוי לעשות לו מלאכה — הדין בדיעבד

דובר 1:

אז עד עכשיו למדנו כאשר הגוי עושה בעצמו מלאכה מעצמו, אבל הוא עושה עבור היהודי מה מותר לעשות. עכשיו נלמד מה אם היהודי אומר בפירוש לגוי לעשות מלאכה, האם הדין שונה. כן? סעיף ח'. אומר הרמב"ם הקדוש, זה לא שונה. אומר הרמב"ם כן: **ישראל שאמר לגוי לעשות לו מלאכה בערב שבת, אף על פי שעבר**, והוא עבר על איסור החכמים, וכאשר עוברים על איסור חכמים מקבלים מכות מרדות, זה יותר חמור מאשר כאשר הגוי עשה את זה סתם, מקבלים אפילו מכות מרדות, אבל לעניין בדיעבד מה מותר ליהנות מהמלאכה, לא נעשה יותר חמור, וזה אותה הלכה כמו תמיד, **שמותר לו להנות באותה מלאכה לערב אחר שימתין מיד כדי שיהא נעשית**. הקנס לא גדול יותר מזה שכאשר הגוי עשה את זה בעצמו, ומותר ליהנות אחרי שכבר עבר כדי שיהא נעשית.

חידוש האמרי: למה אסרו כדי שיעשו אפילו כאשר הגוי עושה מעצמו

אומר האמרי, בעצם כל השוגגים האלה או כל אלה כאשר הגוי עשה את זה בעצמו, היה צריך להיות לגמרי מותר, לא היו צריכים בכלל לחכות כדי שיהא נעשית. כל הסיבה שממתנים כדי שיהא נעשית נאמרה על מנת כן, רק עבור מקרה כזה כאשר יהודי מצווה לגוי לעשות מלאכה בשבת. כי אז חשוב מאוד שהוא יצטרך לחכות. למה? כי אם אומרים "שם תהנה ממנה מיד", יש לנו חשש שהוא ירגיש טוב, והוא יוכל תמיד לומר לגוי, "אם ימצא הדבר מוכן מיד". אסרו כאשר הגוי עשה בעצמו, כדי שכאשר יהיה מותר, אנשים יאמרו לגוי. זה אנהנו לא רוצים, אנהנו רוצים בקום ועשה שלא יאמרו. אבל מאחר שאסרו, וצריך לחכות כדי שיהא נעשית, הוא לא יאמר "למה לא אגיד לגוי?", כי הוא לא ירויח מזה כלום, "שלא יתעכב כלל", הוא לא ירויח כלום, "שלא יתעכב לערב כדי שיהא נעשית", הוא יצטרך בכל מקרה לחכות כל עוד שנמשך לעשות במוצאי שבת, הוא לא הרויח כלום מלומר לגוי.

זה מעניין, אלה עוד הלכות כאלה שאנחנו יודעים שהיהודי עושה עבירה, אבל הוא כן יעשה את הקנס. בדרך כלל היהודי שעובר על איסור אמירה לעכו"ם, הוא גם לא עובר על זה, הוא לא יתפוס משהו שלא ברור.

הלכה ט: שבות דשבות — אמירה לעכו"ם באיסור דרבנן

דובר 1:

אוקיי, כן. אומר הרמב"ם הקדוש, עכשיו למדנו את כל זה כאשר הגוי עושה מלאכה דאורייתא, מלאכה גמורה. אז למדנו שצריך כבר מלאכה אחת מה ההלכה של לומר לגוי לעשות משהו שהוא רק איסור מדרבנן. אומר

כן, עד כאן למדנו מקרה מאוד פשוט שגוי עושה מלאכה ליהודי, או היהודי מורה לו או הוא עושה בעצמו. עכשיו נלמד מה אם היהודי שוכר את הגוי. הוא שוכר את הגוי. כל מיני אופנים, רוב שאר הפרק מדבר על כל מיני אופנים איך יהודי שוכר גוי.

דובר 1:

יש לך עובד גוי.

דובר 2:

אפשר לקרוא לו עובד, או הוא שוכר אותו, הוא לא חייב להיות עובד. נראה.

הלכה יב: פוסק אדם עם הגוי על המלאכה – קבלנות

דובר 2:

אז כך, אומר הרמב"ם, "פוסק אדם עם הגוי על המלאכה וקוצץ דמים." אדם מותר לסכם, "פוסק" פירושו כמו לקבוע, לעשות החלטה עם גוי שהוא יעשה לו מלאכה, ולהבטיח לו כסף שישלם לו על המלאכה כך וכך. "והגוי עושה לעצמו, אף על פי שעושה בשבת מותר." מה שהוא רוצה לומר כאן הוא, שבניגוד לכשהוא מורה לגוי "עשה את הדבר הזה עכשיו", שזה אסור, אבל אם הוא נותן לגוי עבודה גדולה יותר, כמו שהרמב"ם הולך להסביר, עבודה גדולה יותר, והוא נותן לו דמים על המלאכה כשהוא מסיים, והגוי יכול לבחור מתי לעשות את המלאכה, אפילו אם הוא עושה בשבת, מותר, כי הסיבה שהגוי בוחר בשבת אינה בגלל היהודי. כי מצד היהודי הוא יכול היה לעשות זאת ביום חמישי, יום שישי.

דובר 1:

כלומר הוא קונה אותו בקבלנות. כלומר, הוא לא שוכר אותו לפי הזמן, הוא שוכר אותו על סכום על העבודה, והגוי יכול לעשות מתי שהוא רוצה.

דובר 2:

נכון.

שוכר את הגוי לימים מרובים – שנה או שתיים

דובר 2:

"וכן השוכר את הגוי ליום מותר, אף על פי שעושה בשבת." אפילו אם אחד מהימים שהוא עובד הוא שבת. הוא מסביר, כיצד? "כגון ששכר לו הגוי לשנה או לשתי שנים, שיכתוב לו או שיארוג לו, מותר" הגוי לתפור או לארוג בשבת, "ומותר, וכאילו קוצץ עמו שיכתוב לו ספר או יארג לו בגד, שוכר בכל אשר ירצה". כלומר, כשהוא אומר לו בבירור שהוא משלם לו על כל העבודה, על סיום הספר או הבגד, אז מותר, כי כשהוא עובד בשבת הוא עובד על חשבוננו שלו בשבת. או אפילו שכר אותו כן לשנה, אבל ברגע ששוכרים לשנה, זה סוג של... כששוכרים משהו לשנה לכתוב ספר, פשוט שהוא שוכר אותו על כל הספר. אף על פי שהוא הציג זאת כאילו הוא לא עשה זאת באופן קבלנות, הוא כן שילם לו על הימים, אבל עיקר מחשבתו אינה כי הוא רוצה שזה יהיה עבדו ויעבוד לו כל הזמן, אלא שימסור את העבודה. נקרא זה גם כמו קבלנות, ואז לא איכפת לי אפילו הוא עובד בשבת.

תנאי: והוא שלא יחשוב עמו יום יום

דובר 2:

אבל "והוא שלא יחשוב עמו יום יום" – אם היהודי משלם לו על היום, והוא מחשב "היום הזה עבדתי כן, היום הזה לא עבדתי", פשוט שהוא עובד כן במחויבות דווקא בשבת, כי אם לא היה מחשב או וכדומה, כי מחשבים כל יום. אז אסור.

דיון: "כאילו קוצץ עמו" – מהו החידוש?

דובר 2:

אבל צריך לברר זאת. לכאורה, כשכתוב כאן "שיכתוב לו" או "שיארוג לו", פירושו לא כתיבה מסוימת, שיכתוב ספר מסוים, אז זו קבלנות אמיתית. כאן אתה אומר לכאורה חידוש גדול יותר, ש"שוכרו לזמן מרובה", הוא שכר אותו לזמן ארוך, "אתה תהיה לי סופר", תהיה הסופר שלי. מה שאני צריך

כל אדם יכול להחליט שאצלו יש צורך גדול. לשבות דשבות רק אסרו לכתחילה, כתוב שלא לעשות, אבל יש כאן דיון גדול. זה השאיר לגמרי... וברגע שמשאירים את המילה צורך גדול, יראה שאנשים יקראו הרבה לגוי בשבת. לצורך גדול, לצורך גדול. כשאני אומר האחרונים מתחילים לדרוך, מה פירוש צורך גדול, מה פירוש מצטער? או מצטער? מה הגדר של מצטער? הרמב"ם לא נכנס. זה נעשה דבר כזה שהשבות דשבות אינו מספיק איסור גדול. עושים את כל ההלכות של צורך גדול, זה יותר מתיר.

אוקיי, נניח שמקלים יותר בשבותים. הכל הרי לצורך גדול. אוקיי, נניח שמחמירים יותר בשבותים. הכל הרי לצורך גדול. הכל הרי לצורך גדול. זה הרי איסור חלש ממילא. אמירה לעכו"ם היא הרי איסור חלש כמו שדיברנו. אני לא יודע בדיוק מה אתה עושה עם להקטין את האיסור. הרי נאמר כל כך הרבה פעמים שזה איסור דרבנן, ואסור אפילו במקום צורך גדול. זה הרי איסור חלש. על פי רוב, כל מה שהוא דרבנן מתירים במקום צורך גדול. רואים הרי כמו סתם מניחים סוכה. כן, אצלנו יש הרבה מאוד דרבנן שבמקום אובדן הרי נעשה.

הלכה יא: הלוקח בית בארץ ישראל – היתר אמירה לעכו"ם בשביל ישוב ארץ ישראל

דובר 1:

הלוקח בית בארץ ישראל, יהודי קונה בית בארץ ישראל, מותר להורות לגוי לעשות מלאכה, מותר לומר לגוי לעשות בשבת. למה? שאמירה לעכו"ם ודומיהן אינן אלא איסורים מדבריהם, וכאן יש הרי ענין של יישוב ארץ ישראל, שהיא מצווה לא גזרו בדבר זה. אפילו מצוות אחרות מותר רק לעשות שבות דשבות למצווה. כאן זה לא כל כך חשוב, אין זו חשיבות כזו, בשביל יישוב ארץ ישראל לא גזרו על אמירה לעכו"ם, שאפילו מותר לעשות איסור שבות. זה הפשט, כאן משמע שאפילו מדאורייתא, כלומר, הוא עושה איסור דאורייתא, הוא הולך לכתוב שטר, הוא הולך לקנות, אבל בשביל יישוב ארץ ישראל החכמים לא גזרו כלל על אמירה לגוי. זה הפשט של הרמב"ם. יש מי שאומר שמדובר רק מדרבנן. זה הפשט הרמב"ם, שמדובר בדברנן. הרמב"ם אומר שמותר רק לעשות איסורי דרבנן ליישוב ארץ ישראל. אוקיי.

סוריא – דין ארץ ישראל לענין זה

דובר 1:

וכן הלוקח בית מהרמב"ם בסוריא, יש לו גם דין כמו יישוב ארץ ישראל. סוריא כיבוש יחיד, דוד. סוריא היא כיבוש יחיד שדוד המלך הוסיף, או אני יודע אחד מהמלכים הוסיף. דוד.

דובר 2:

כן, כן.

דובר 1:

אומר הוא שלגבי הענינים יש לה גם הלכה של ארץ ישראל. לא לגבי כל הענינים יש לה הלכה, אבל לגבי מצוות התלויות בארץ יש לה דין כמו ארץ ישראל.

דובר 2:

כמו ארץ ישראל פירושו שיהודים יזורו שם ולא גויים, וזה דבר חשוב.

דובר 1:

נכון?

דובר 2:

כן.

דובר 1:

היום.

דובר 2:

לכתוב, תכתוב. הוא נותן לו כל יום את העבודה שלו. אני יודע, לא פשוט שזו לא קבלנות אמיתית, מאחר שזו תקופה ארוכה יותר פירושו כאילו הוא קבלן על הנושא.

דובר 1:

לא, זו לא קבלנות אמיתית. המילה כאן היא שאפילו האופן שבו הם עושים את העסק שלהם אינו קבלנות, אלא זה באופן שהכסף הולך על הימים או על השנים או על החודשים שהוא עובד, אבל מאחר שזה פרויקט גדול, רואים זאת כמו קבלנות. באמת זו קבלנות, אפילו הדרך שבה הוא משלם לו היא דרך אחרת. זה, הוא משלם לו כן על הימים, אבל מאחר שהוא לא מחשב על הפרויקט... אם הוא מחשב ימים, זה "והוא שלא יחשוב עמו יום יום", אז זה כן שכירות. הוא לא משלם לו על הפרויקט, הוא משלם לו על השנה. דווקא, באמת הוא משלם לו על הפרויקט. לא אמיתי, אני יודע. "כאילו קוצץ עמו", כלומר ש... מה שהיהודי לא רוצה הוא שעכשיו בשבת קודש הגוי יעבוד לי. אני רוצה שהגוי יגיע יותר עם הפרויקט, עם האריגה או הספר. כי נקרא זה כמו קבלנות. לא ברור מה פירוש ה"כאילו". מבין מה אני שואל? כן. אולי למישהו יש... ענייני גויים, זה נשמע כמו ענייני גויים. זו לא עבודה מסוימת שהוא צריך לתת, לא כתוב כאילו קצץ לו שיכתוב לו ספר. רואה? קרא טוב. לא, אני מתכוון הוא אומר טוב. יכתוב לו עושר ירצה. אני לא מורה לך ספר מסוים, אני מורה לך בשנה תכתוב כמה ספרים שאתה יכול לכתוב בשנה. אין הבדל, לא אממ... ספרים. אבל מאחר שזה זמן שנה, אני לא מחשב כל יום, זה כאילו אני הוריתי לך יכתוב לו ספר, הוא לא יקצוב לו ספר, הוא ביקש ממנו יכתוב לו, מה שהוא ביקש ממנו כל השנה. אתה העובד שלי, נכון? כל עובד רגיל שאין לו עובד שעות נוספות וכדומה, מישהו שיש לו משכורת לשנה, פירוש הדבר, יש לו עבודה מסוימת, לשנה תהיה אני לא יודע מה. זה לכאורה ההיתר שכתוב כאן.

דובר 2:

זה מעניין, כי כתוב אם הוא כן רוצה למקסם שהוא יעבוד כל יום בשנה, הרי פשוט שאם מורידים את כל השבתות, הוא עובד הרי כל יום שביעי הוא לא עובד, חסר חלק גדול. נראה שמדובר באופן שהגוי יכול להוריד ימים שהוא לא עובד. כן, כל עוד הוא מפרש זאת לא יחשוב עמו יום יום. אם אתה אומר אני שוכר אותך לשנה, ושנה פירושה שאני רוצה שתעבוד שלוש מאות שישים וחמישה ימים, פשוט שהוא עובד. אבל אם מניחים ששנה, נראה כך, פשוט שהוא לא מקפיד על הימים שהוא עובד, הוא רק רוצה שימסור הרבה. הוא יכול להיות בדירה שלו. הוא לא מחשב איתו את החשבון של הימים. זו לכאורה הנקודה.

דובר 1:

נראה לי קצת יותר מקיל ממה שאתה מציג זאת. הקולא היא, אתה הממונה על ה, אתה השומר, אני לא יודע מה, לשנה, לא ליום, אז מותר. כך זה נראה, וזו ההלכה. אוקיי, החלק הבא הוא קצת מדברי מביאים בצינעא, שאין הכל בקיאין בהלכה. זה אבל היתר, כי זו הלכה שבנויה על הלכה קודמת. כאן יש עוד הלכה, כאן יש כמה דברים באמצע אחר כך שיש להם הבדל בפרהסיא, כמו קודם כשהגוי עושה בעצמו, ואפילו כשהיהודי שוכר אותו גם יש בעיה בפרהסיא. כאן זה קצת יותר, כי... קרא, קרא, כן.

הלכה יג-יד: בצינעא vs בפרהסיא – מפני הרואים

דובר 1:

"במה דברים אמורים בצינעא, שאין הכל מכירין." פירושו, בצינעא פירושו שהעולם לא יודע, "שייך מלאכה הנעשית בשבת של ישראל", לא יודעים שהגוי עושה את המלאכה והוא עובד ליהודי. אבל בפרהסיא, שלושה דברים: ידיעה, גילוי, ופרסומת, פשיטא דהוי אסורא. כלומר, כולם יודעים שהוא העובד שלך.

דובר 2:

כן, אבל כשרואים גוי עושה מלאכה, הוא לא יודע הרי אם זו קבלנות, או הוא לא יודע אם הוא סיכם על השנה, "אומרים שפלוגי שכר הגוי לעשות לו בשבת, לפיכך..."

דובר 1:

"לפיכך", כתוב כאן כך, אם מישהו מסכם עם גוי לבנות את חצרו או את כותלו...

דובר 2:

חווה?

דובר 1:

לא חצר ב, באוקלהומה. אז היו.

דובר 2:

או חצרו או כותלו, כלומר לביתו בשכונה היהודית, אם הוא נותן לו זאת שם, לקצור את שדהו, או משהו ראשון כזה. או אפילו הוא עשה זאת באופן שהוא משלם לו על השנה... לבנות את חצרו או את כרמו.

אז כך: "אם עושה המלאכה במדינה", אם זה בעיר "אדער תחתיים" - בתוך תחום שבת - "אסור להניח לעשות בשבת. מפני הרואים", כי האנשים יודעים הרי שזה הבית שלו, שדהו... "ואין יודעים שפוסק". ממילא הענין הוא חשד, או ממילא זה ולזול בשבת.

דובר 1:

אני לא יודע מה הוא אומר.

דובר 2:

מה?

דובר 1:

"ואם עושה המלאכה חוץ לתחום, די מילא מיט חציה שאין שם ישראל, שיראה לפועלים שהם עושים בשבת."

דובר 2:

אף אחד לא הולך לראות.

דובר 1:

סתם, הולכים כאן עם הנחה שבתוך התחום יודעים איזה בית הוא בית יהודי וכדומה.

דובר 2:

כן.

דובר 1:

אפילו חוץ לתחום יודעים, אבל חוץ לתחום לא הולך שום יהודי בשבת, כי אסור הרי ללכת חוץ לתחום בשבת.

דובר 2:

אהה, זו המילה... כי זה יוצא למעשה.

דובר 1:

כן.

דובר 2:

כי המפעל שם, בקצה העיר לא מסתובב, אפשר לכולם ללכת שם, איך בעיר יכול כל אחד?

דובר 1:

לא.

דובר 2:

אם ליהודי יש...

דובר 1:

כל אחד יודע יש לו מפעל, יש לו אזור, אני יודע, באזור גויים, אבל אף אחד לא הולך שם בשבת, אף אחד לא הולך לראות, אף אחד לא יודע אם עובדים בשבת או לא. יהודי לא יודע, הגוי שם יודע, אבל היהודים לא יודעים. אם

בשבת, ונקרא שם ישראל בעליו". אנשים לא ידעו שהיהודי לא עובד עבור היהודי, אלא יחשבו שהוא פועל של היהודי, ממילא זה אסור.

דיון: החילוק של "דרך אנשי המקום"

דובר 1: אז אתה רואה שיש חילוק למנהג, לאיך העולם מתנהג, הדרך איך מתנהגים. אבל אני רואה את המשל שהוא מביא מהמגן אברהם, מהשולחן ערוך, שמה שלמדנו קודם, קבלנות ראויה, קבלנות ראויה, מותר רק כשהגוי עושה את זה אצלו בבית. הוא טוען שכשאצל היהודי יש עוד משהו, אם עושים את זה אצל היהודי בבית זה עדיין אסור בגלל הזלזול, "פני רואים", "שמא יחשדוהו".

אבל אתה שואל שאלה טובה, אם כולם יודעים שזה לא דבר, אף אחד... אני לא יודע. לכל היותר זה לא בדיוק אמת, כי הקבלן, בעל חברת הלנדסקייפינג, משלם כן לפועל שלו על השעה שהיה שם. יש בעצם אדם אמצעי ביניהם, אני לא יודע איך זה עובד בהלכה. זה שליח לשליח. זה דבר אחד. אבל בואו נראה איך הביזנס עובד.

כוונתי הייתה כך: יש אולי דבר שנקרא "אפשר מילתא". אני יודע שאסור לעשות מלאכה שיש לה רעש בשבת. למשל, כך פוסקים, כך אומרים היום למשל, אדם שיש לו רובוט בבית ל... כאן אומרים שמהו שעושה רעש בזמן עבודה בשבת, זה לא שבת. יכול להיות שזו הלכה. אבל זה לא הענין כאן. הענין כאן לא שבבית יהודי יראו שם עושים מלאכה. זה לא האיסור. האיסור הוא שהאנשים יחשבו שהגוי עובד עבור היהודי.

אני יודע למשל, אני יודע שהממשלה הולכת מסביב אוספת אשפה, אף אחד לא יגיד, "אה, עושים מלאכה גדולה בבתיים יהודיים." כי יש חברת סניטציה, זה שייך לעיר, אין לזה שום קשר אליך. יש דבר חיצוני, שלא לעשות רעש של מלאכה בשבת. אולי יש הלכה כזו, עדיין לא למדתי ברמב"ם. כי הרמב"ם כאן כי הוא מדבר כאן שהיהודים יחשבו שהגוי עושה מלאכה. אבל אם זה באופן שכולם יודעים שהגוי עושה את הדבר שלו בזמן שלו, כולם יודעים שזה עובד באופן קבלנות, זה אכן יותר קל, אפילו הוא עובד בבית יהודי.

קושיא מהמגיד משנה

דובר 1: זה לא ברור. הוא שואל למשל, אני רואה למשל, אני חושב, הוא אומר למשל, הוא שואל קושיא מעניינת בשם המגיד בשולחן ערוך הרב, שהוא אמר עכשיו שגוי רשאי לעבוד בשדה יהודי בשכירות מותר, כי כולם יודעים שכאן המנהג שכירות. ובאותו מקום שהמנהג שכירות, אם נותנים לו בקבלנות אסור. מה מפורסם? למה היהודים יחשבו שזה שכירות? יש דווקא מנהג.

כאן השאלה, האם הדבר, מה שמחדש את ההיתר, מבין כאן סוג היתר כזה, שבגלל שכולם יודעים שזה המנהג, צריך לדעת האם סוג ההיתר הזה עובד תמיד. יכול להיות שיש דברים מסוימים, אנשים רואים, כמו שאתה אומר, מה שאתה מבין זה אכמ"ל הלשון, מה שעומד בכל החשש. אנשים רואים שעובדים בבית יהודי, כולם יודעים שזה בית יהודי, זה זלזול השבת. כן, זה זלזול.

היינו יכולים גם לומר שמכונה שעובדת זה אותו דבר, או אוטומציה זה אותו דבר. יכול להיות, לא מכונה, לא... יש את הדבר שאנשים רואים שאתה גורם לגוי לעבוד עבורך. כשהוא נוטע שדה, רואים שזה קבלן, ולא רואים. הם אומרים שעומד על שלט "לנדסקייפינג קונטרקטינג", אני לא יודע. לא רואים, רואים שגוי עובד עבור יהודי, ואדם יחשוב שהיהודי שכר אותו. זה גם רק איסור דרבנן, נכון? אבל זה כבר נעשה... זה הדבר שלכאורה עומד כאן, לא ברור ההיתר על אותו מקרה. אני מתכוון שהרבנים ראו בפירוש שיהיה היתר, כי כולם יודעים. ההיתר עובד רק בשכירות, כי דווקא בשכירות יש את ההיתר.

תירוץ: החילוק בין שדה לבית

דובר 2: למה זה כן שונה? כי הוא עובד דווקא לעצמו, והוא אומר שכולם יכולים לראות שהוא אוכל את הפירות, זה לא השדה שלו, הוא קבלן שכור של היהודי.

היהודים יראו, אפיה, תראה, היהודי בונה כאן בשבת, לכאורה זה שווה... זה לכאורה הדבר.

דובר 2:

אומר הוא אבל עוד הלכה. אז לפי זה למשל, אם למישהו יש גוי שכולם יודעים שהוא עובד לו, ואני לא יודע, הוא מנקה שם, הוא בונה, הוא לא יכול לתת לו את המתנה הטובה בשבת. לא. נכון? מה פירוש רואים? מה פירוש רואים? השאלה נעשית רק כש...
דיון: מלאכה בבית יהודי — קבלנות vs שכירות

דובר 1: יהודי לא יודע, הגויים שם יודעים, אבל היהודים לא יודעים. אם היהודים יראו, אפיה, תראה, היהודי בונה כאן בשבת, לכאורה זה שווה... זה לכאורה הדבר.

אומר הוא עוד הלכה. אז לפי זה למשל, אם למישהו יש גוי שכולם יודעים שהוא עובד לו, אני יודע כבר, הוא מנקה שם, הוא בונה, מה הוא לא יכול לגוי לעשות מלאכות בשבת. לא. נכון? כלומר, רואים... מה פירוש רואים? השאלה נעשית רק כשבמיני דברים שתמיד מקובל לעשות בקבלנות, או שתמיד... שכאן כתוב "ולא ידעו" ושולחן ערוך פוסק. אבל אם זה מין דבר שידועים שזה תמיד הסדר העולם שזה הולך בקבלנות, למשל לבנות בית זה דבר של קבלנות. הוא לוקח קבלן גוי...
בניית בית - האם זה קבלנות?

כן, לא לגמרי ברור. כלומר, הקבלן מקבל עבודה בקבלנות, אבל הגוי, איך הקבלן משלם לגוי? לפי שעה בדרך כלל. הוא שוכר גוי, הוא לוקח קבלן גוי, והגוי עובד בזמנים שלו. ואת הגוי בפועל שעובד, משלמים לו לפי שעה בדרך כלל. הוא עובד עבור הקבלן הגוי. אם זה קבלן גוי, אני לא מדבר על זה. מי יודע אם הקבלן גוי או יהודי? זה לא כל כך פשוט.

נראה לי שזה לא ראוי בשום אופן. בדרך כלל, לא הרשיתי שם לגוי לעבוד בשבת. רציתי, אמרתי לו שהוא לא רשאי. פשוטו כמשמעו נראה לי שאסור. מקובל היום בהלכה שאסור. אבל אני אומר, היום יש הרבה מיני דברים שדרך העולם היא שזה בקבלנות. למשל, שהגוי יבוא... לא, אני מתכוון שבהלכה יש חידוש, שהרמב"ם אומר רק כשמפורסם שהיהודי שוכר פועל על זמן עם שבת, אבל לא עצם העבודה שעובדים בבית יהודי.

מה שאני מתכוון לומר הוא, למשל לנדסקייפינג הוא משהו שמשלמים עליו לשנה, והוא צריך לעשות לנדסקייפינג once in two and a half weeks or something, לכל אחד יש איזה דיל. לא משלמים לפי שעה שבאים. לכאורה היה צריך להיות מותר לפי הרמב"ם. כי לא פשוט שיש איזה זלזול בשבת שעובדים בבית יהודי. יש זלזול בשבת אם הולכים להחזיק שגוי עובד עבור יהודי בשבת. אם זה סוג דבר שהגוי עושה בקבלנות, כל אחד... המשאית שכל יום הוא בבלוק אחר. בואו נראה ההלכה הבאה עומד ההיתר, אולי יש היתר כזה. בואו נראה.

ההלכה הבאה היא דבר אחר. ההלכה כאן מדברים על שכירת אדם לגוי. אבל אתה רואה שיש ענין כזה של "דרך אנשי המקום".

הלכה: שכירת כרם/שדה לגוי — "דרך אנשי המקום"

דובר 1: בואו נראה. "וכן מותר לאדם להשכיר כרמו לגוי". אדם רשאי להשכיר את כרמו, שם נוטעים ענבים, או שדה אחר לגוי, אפילו שהגוי הולך לעבוד בשבת. "שהרואה יודע שהיא שכורה בידו", כי הוא רואה שיש מנהג עולם כזה של השכרת שדות, והרואה ידע שזה שכור. "או באריסות ידוע למדבר" — גוי יורד באריסות, שזה כמו בקבלנות, כלומר שהגוי עובד לעצמו. אריסות פירושו תמיד שלא היהודי משלם לו עבור שעות העבודה, אלא הוא לוקח אחר כך את התבואה שזרע, הוא לוקח אחוז.

"אבל בדבר שהשם ישראל בעליו קרוי עליו", דבר שידוע שזה השדה של משה, נקרא כך, "ואין דרך אנשי אותו מקום להשכיר או להזויל באריסות", ושם לא מקובל ששדות מושכרים, "אז אסור להשכירה לגוי", אפילו אם זה אכן כן שכירות, "לפי שהגוי עושה באותו מקום מלאכה

דובר 1: זה שונה, הוא מתנהג דווקא בבירור כמו בעל הבית, הוא מטפל. כשהוא הולך עם הבית שלך, הוא לא מתנהג כמו בעל הבית, הוא עדיין מתנהג כמו פועל. צריך לומר שאנשים יודעים שיש חילוק בין פועל לקבלן, אנשים לא יודעים.

הלכה: השאלת כלים לגוי — שביית כלים לעומת שביית בהמה ועבד

דובר 1: ההלכה הבאה אומרת הרמ"א כך: מותר, מותר להשאיל כלים, להשאיל או להשכיר כלים לגוי, אפילו שהגוי עושה מלאכה עם הכלים, כי אנחנו מצווים רק על שביית הכלים. אז, זו הפעם הראשונה שהרמ"א משתמש במילים "שביית הכלים", שהוא היה יכול גם להשתמש בהן קודם, כשהיה צריך לעמוד בכל ה... אוקיי, בגמרא זה נראה כך. אבל בהמתו ועבדו אסור, אסור להשכיר את הבהמה או את העבד לגוי, כי אנחנו מצווים על שביית בהמה ועבד. על כלים אין מצווים, אבל על שביית בהמה ועבד כן מצווים.

הלכה: שותפות עם גוי — המשתתף עם הגוי

דובר 1: אוקיי, עד כאן למדנו על שכירת גוי. עכשיו נלמד מה עם יהודי שיש לו שותפות עם גוי, והגוי עובד בשבת, והגוי יש לו את העסק היהודי בשבת. אנחנו צריכים לדעת איזה חלק שותפות עובד.

זה כך: **"המשתתף עם הגוי במלאכה או בסחורה בחנות"**, מישוהו שותף עם גוי במלאכה או בחנות, **"אם התנו מתחילה, שיהא שכר השבת לגוי לבדו"**, אם הסכימו מראש, **"שיהא שכר השבת לגוי לבדו"**, לחלק של שותפות הגוי לגמרי, לו זה מותר, ואין לו חלק כמה שמרוויחים. לא פשוט שאם מרוויחים יותר או פחות צריך להתחשב, אלא שבת שלו, שבת לגמרי שלו. **"ויתן לו יום אחד כנגד יום השבת לישראל לבדו"**, והיום האחר יהיה כל מה שנכנס ביום האחר, למשל אני יודע יום שלישי, הוא לגמרי של היהודי, גם לא שום הבדל כמה נכנס. פשוט ששבת הוא ממש של הגוי, אז מותר.

אם לא הסכימו מראש

דובר 1: אבל אם לא, ולא עשו שום הבדל, אם לא הסכימו מראש, איך אפשר לעשות שיהיה מותר? אומר הרמב"ם כך, **"כשיבואו לחלוק"**, כשיחלקו בכסף, אז הגוי... מה? כאן היהודי יפסיד קצת, כי הוא לא יוכל לומר, **"נוטל הגוי שכר השבת כולו לבדו"**, הוא צריך שהגוי ייקח את השכר של כל השבת, **"ושאר חולקים אותו"**, השאר מתחלק, אף על פי שהיהודי הפסיד, כי אין לו יום מול זה, אבל אם היהודי ילך לבקש ממנו קצת מהשבת, ילך להיות לו, הגוי עבד עבורו בשבת, **"ואין לו מוצא אלא קניית יום השבת"**, הוא קנה לו את השבת, הוא השתמש בו בתחילה.

למדנות: החילוק בין תנאי בתחילה ובסוף

דובר 1: אם הסכימו מראש, ילך ליקח יום במקום זה, אבל אם לא, לכאורה הלמדנות פשוטה, אם הסכים מראש, אז כולה, השותפות בטלה לשבת, בדיוק יש להם דיל ביניהם שאף אחד לא רוצה להפסיד, אז היהודי לוקח יום ראשון במקום שבת, או יום שלישי, אני מתכוון שיום ראשון הגיוני יותר, כי בכל מקרה, הגוי דווקא לא עובד ביום ראשון, לא? סתם.

בכל אופן, אני עובד את היום, אנחנו עובדים לעצמנו כל אחד את היום, אבל אם זו שותפות, פשוט הכל שייך לגוי ולך ביחד, כשאתה רוצה לחלק את זה, זה מתחלק, אבל בשבת אסור לך לעבוד, אסור לך לקחת את השכר של שבת, לא לוקח כלום, אחר כך אתם עדיין שותפים על ששת הימים האחרים, ילך היהודי ליקח שלושה ימים, והגוי שלושה ימים, אכן היהודי הפסיד את כל השבת, כי אין לו היתר לקחת את השכר שנעבד בשבת, אסור לו לקחת את השכר של יום שלם אחד. למה? כי הוא לא נתן יום עבור שבת. אה, הוא לא יכול לתת עבור שבת.

"וכן אם קבלו שדה בשותפות", דין זה הולך, גם אותו דבר, מה החידוש בזה? הם קיבלו שדה בשותפות, הם עשו שותפות, רק זה שכירות על השדה של אחר, לכאורה אותו דבר, לא השדה שלהם, אלא הם לוקחים באריסות, כך אומר התרגום **"קבלו"**, הם חכרו, כן? למה צריך לחשוב שזה שונה רק השדה שלהם? אם זה לא השדה שלהם, אכן אין הבדל. אוקיי.

הלכה: שותפות בלי תנאי — "יראה לי" של הרמב"ם

דובר 1: **"אם לא התנו"**, כן, אומר הרמב"ם, תראה מה הרמב"ם אומר, עכשיו זה מקרה חדש, שלא עשו שום תנאי, אבל גם לא יודעים איזה כסף נכנס באיזה יום. לא מנהלים חשבון, לא מנהלים חשבון איזה כסף נכנס באיזה יום, לא יודעים.

כך אומר הרמב"ם, כן. **"יראה לי"**, אומר הרמב"ם, דעתי היא, הוא אומר שזו עדיין שיטתו, **"שהגוי נוטל לבדו שביעית השכר"**, שהגוי ייקח שביעית

הלכה ית: נותן מעות לגוי להתעסק

דברי הרמב"ם:

הנותן מעות לגוי להתעסק בהן, אף על פי שהגוי נושא ונותן בשבת - חולק עמו בשכר בשוה. וכן הורו כל הגאונים.

ביאור ההלכה

זה עוזר. על מי הוא חולק?

אה, הוא לא חולק. מי זה יראה לי? יראה לי פירושו בעיקר שזה לא עומד בגמרא הדבר הזה, הרמב"ם מתכוון לומר שצריך לחשוש אולי בשבת נכנס יותר, אי אפשר לקחת שביעית, וצריך כן לעשות חשבון ספציפית על שבת. הרמב"ם מתכוון לומר שאפשר לעשות תרמית כזו, כן.

והלאה, מה קורה בנותן מעות לגוי להתעסק, כשהיהודי משקיע אצל גוי, שיתעסק עם הכסף, אף על פי שהגוי נושא ונותן בשבת, אפילו הגוי סוחר בשבת, לא פשוט שהוא צריך עכשיו לפחד שעשו כסף בשבת עם הכסף שלו, נוטל הוא שכרו בשבת, יכול הוא כן לקחת את כספו בשבת, וכן הורו כל הגאונים, זה לא נקרא שכר שבת.

למה? לוקחים כאן למשל דברים כמו אני יודע, מניות או דברים כאלה שהכסף שלו עושה כסף בשבת, זו לא בעיה. מניות יכול להיות ענין של קניין, מניות פירושו שהוא מחזיק במניות, אבל מלאכה פירושה שהוא קונה ומוכר, אז אז אין בעיה.

למה? מה כתוב כך? אלא שהוא נושא ונותן, כי זה בכלל לא נקרא על שם ישראל, הגוי עושה את שלו, יש לו משקיע, משקיע שקט. זה לא אומר שהוא עובד בשליחות של היהודים, זה לא אומר שזה נקרא על שם ישראל שיהיה זלזול שבת. זה משהו אחר, מעות לסחורה.

הלכה יט: נתינת כלים בערב שבת

אוקיי, אנחנו הולכים ללמוד עוד הלכה של ערב שבת. לתת לגוי בערב שבת.

דברי הרמב"ם:

לא יתן אדם בערב שבת כלים לאומן גוי לעשותם, אפילו פוסקים, אפילו אם זה בקבלנות. אין שאלה שהגוי רשאי אפילו לעבוד עליהם בשבת, אבל אלא כדי שיגיעו מבעוד יום עד שתחשך.

ביאור ההלכה

אסור לך לגרום לגוי לצאת מהבית שלך עם עבודה בשבת. זו המילה. למרות שהגוי רשאי, אין שום שאלה, אסור.

למה? אנשים יראו. אנשים לא יראו איך גוי מסתובב בבית שלך ועובד בשבת.

וכן אדם מוכר דברים בביתו. אפילו הוא מוכר את זה, הגוי בא והוא עושה כבר את הקנין עושה הוא עוד לפני שבת, אבל אחר כך הוא עדיין מתעכב שם, והוא הולך לצאת איתו בשבת. נראה כאילו הוא מכר לו עכשיו.

והרמ"א בפנים אומר, שלא יימכר, כדי שלא יצא, שלא ישאל לו דברים.

דין משכון והלוואה

לגבי כשאתה מתכוון להלוות לו כסף, אולי אתה יכול לקחת ממנו משכון? כן. לתת לו משכון? אלא כדי שיצא באותו חפץ... אה, להחזיר את המשכון או לתת לו מתנה, אלא כדי שיצא באותו חפץ מפתח ביתו קודם שבת. רק אם

הוא יוצא מהבית עוד לפני שבת. כי אם הוא יוצא בשבת עם חפץ, אפילו אתה השאלת לו, נראה כאילו הוא עושה עסק בשבת.

אבל על ההשאלה זה מעניין, כי כאן בכלל אין שום נבלה, זה רק חשד. כל הדבר הוא חשד. גויים לא יצאו מבתיים יהודיים בשבת עם דברים. עם דברים שהם... עוד תגיד, הגוי ילך לחשוך ביהודי סתם בדמיון, היהודי בכלל לא עשה איתו שום עסק, הוא סך הכל השאיל לו משהו.

מה שנראה כך, כל זמן שיושב בביתו, כל עוד הגוי אצל היהודי, לא יודע אדם אימתי נתן לו. וכשהולכים לראות אותו יוצא עם חפץ, יראה כאילו הלווה או עשה עמו מקח בשבת.

הלכה כ: הנותן אגרת לגוי להוליכה

הלכה הבאה, גם הלכה דומה.

דברי הרמב"ם:

הנותן אגרת לגוי להוליכה לעיר אחרת, איש דואר, הוא נותן לו מכתב לשאת הלאה. זה כך, אם קצץ לו שכרו, אם התקשרת איתו זה באופן קבלנות, שאני משלם לך כך וכך שיגיע עד בית פלוני, מותר. זה מותר, אפילו נותנה לו ערב שבת עם השיכה, אפילו אתה נותן לו ממש לפני הזמן.

ביאור ההלכה

תרגום לעברית

וממילא יש כאן רצינות לחשוב שהוא הולך לעשות זאת בשבת. כל עוד הגוי יצא מבית היהודי לפני שבת, מותר, כי זה כמו קבלנות, הוא לא משלם לו על שעות העבודה שלו בשבת, הוא משלם לו על העבודה של לוודא שהמכתב מגיע למקום שהוא צריך להגיע.

דין בלא קציצת דמים

אבל אם הוא לא קבע מחיר על עבודתו, זה כך:

אם יש באותה עיר אדם מסוים שהוא הדוור והוא אוסף את המכתבים והוא נושא אותם לכל מדינה ומדינה עם שליחים, יש לו תחתיו שליחים והוא שולח אותם, אז מותר לתת לו את המכתבים.

כאן בא תנאי, והוא שהיה מספיק זמן לפני שבת, הוא נתן לו את המכתב מספיק זמן, עדיין היו שעות ביום, עדיין היה זמן ביום, כדי שתגיע לבית הסמוך לחומה קודם השבת, שהמכתב עדיין יכול היה להגיע קרוב לעיר שהוא צריך להגיע, אפילו הוא לא יכול להגיע לבית שהוא צריך להגיע.

למה? שמא זה שמקבץ אגרות ושולחן ביתו סמוך לחומה הוא. אנחנו צריכים לוודא שזה יכול להגיע סמוך לחומה, כי אנחנו לא יודעים, אנחנו לא יודעים איפה הבית שלו. חייב להיות מספיק זמן שזה יכול להגיע עד הסוף לדואר הרחוק ביותר, כביכול עד סמוך לחומה באותה עיר, כי אם לא אז הוא עוד יהיה לו אותה בעיה שהוא נושא את זה עבור היהודי בשבת, וזה לא קבלנות, הוא עושה זאת בשכירות.

אבל אם אין אדם קבוע לכך, אלא גוי ששולח את האגרת ושולח על ידי גוי אחר, אז אם סתם לוקחים קריר שיישא את זה עד שם, אז אסור לשלח ביד גוי אגרת לעולם, אלא אם כן קצץ לו דמים, כי אז זה יהיה באמת שכירות.

קושיא: מה עוזרת האגרת?

מה עוזרת האגרת? השליח השני הוא תירוץ, זה היתר פשוט סתם כך. כך נראה משהו, כי אם יש אדם קבוע זה תמיד כמו קבלנות, לא?

אבל יש עוד פסח חמור בזה. זה כמו שליחות, אין בעיה.

אז הוא אומר אה, הוא מביא, אדם זה אינו צריך קביעות. האדם הקבוע, אפילו זה לא בקבלנות, הוא נכלל, כי הוא, זו העבודה שלו, לא ברור, הוא מקבל כך וכך. אנחנו יכולים לשמוע, העבודה שלו היא לא לקחת לפי השעה, כמה שעות שזה ילקח להגיע הביתה. יש לו את העבודה של להגיע את האיגרת. לא ברור.

אוקיי.

הלכה כא: גוי שהביא חפציו בשבת

גוי שהביא, אה, אז זה המשך של ההלכה בעצם. כלומר, שתי ההלכות למדנו, עכשיו אני תופס. שתי ההלכות הן על שלא יראה כמו גוי יוצא מבית יהודי עם החפצים שלו, או מגיע.

דברי הרמב"ם:

אבל זה רק אם זה חפצי הגוי, אה, חפצי היהודי. אם זה חפצי הגוי, גוי מביא את חפציו שלו בשבת ומכניס לבית ישראל, מותר. אפילו אם היהודי אומר לו, "שים את זה בפניה הספציפית הזו", גם זה מותר.

ביאור ההלכה

למה? כי כל האיסור הוא רק על חפצי היהודי. איך, מי יודע של מי החפצים? כשהוא נכנס. האם אנחנו מסתמא גוי בשבת? לא, אנחנו לא מטילים חומרות על גויים, אנחנו רק מטילים חומרות על יהודים. אנחנו מסתמא גוי בשבת, ומזמינים אותו בשבת, הוא יכול לאכול עם היהודי, נותנים לו מזונות, מותר לתת לו לאכול.

איך, הוא אולי ילך ויוציא? נותנין לו ויוצא, אין אנו זקוקין לו. אנחנו לא דואגים לגבי זה. אין זה "פן יסתרו עלינו". הוא אולי יצא לאכול, ויסתכלו עליו? אין הבדל.

חילוק בין שבת ליום טוב

יש הלכה אחרת, אבל יום טוב שונה ההלכה. ביום טוב יש חשש שאם יזמינו גוי לסעודת יום טוב, יבשלו בשבילו. אבל בשבת אנחנו לא מבשלים ממילא, אפילו לא ליהודי, אז אין חשש. מותר לתת לו לאכול, ואחר כך הוא יכול אפילו להוציא. זו לא הבעיה שלי, אין זה "פן יסתרו עלינו".

כעין נותנין מזונות לפני הכלב בחצר, גם נותנין לו ויוצא, אין אנו זקוקין לו. אני לא דואג, שביית בהמתו לא עולה על זה. כשאנחנו יכולים לתת מזונות לכלב, וזה שהכלב נושא את זה, יהודי יכול להיות לו כלב וצריך להחזיק אותו בחצר, אבל ליהודי יש כלב, ומותר לתת לו מזונות, אין שום בעיה של מקח או משהו. ואין זו הבעיה שלי שהוא נושא את זה. לא זו שביית בהמתו.

הלכה כב: היתר הבא בדרך – נותן כיסו לנכרי

עכשיו נלמד עוד היתר של אמירה לנכרי בעצם. נאמר שמעולם לא הותר, מעולם לא הותר. אם זו קהילה.

דברי הרמב"ם:

מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום, פתאום היום נעשה קדוש, נעשה לילה, נעשה שבת, והיה לו כסף. הוא היה ממון, היה לו כסף. יש שאלה אם הוא יכול לתת לגוי את הכסף לשאת. אומר, נותן כיסו לנכרי להוליכו, להוליכו משמע לכאורה אפילו אם זה רשות הרבים, אפילו אם זה דאורייתא. ובמוצאי שבת לוקחו הימנו, במוצאי שבת יכול הוא לקחת ממנו. אע"פ שלא נתן לו שכרו, אפילו הוא לא שילם לו.

ביאור ההלכה

כשהוא היה משלם לו אולי היו יכולים לומר שזה קבלנות או משהו. כאן מדובר שהוא לא שילם לו, יש לו אמירה לנכרי ממש. אע"פ שנתנו לו משהחשיכה, אפילו הוא נתן לו כבר היה שבת, מותר. יש היתר, כן מותר.

למה? לפי שאדם בהול על ממנו. אדם דואג על כספו, נרגש על כספו, ואי אפשר שלא ילך. אי אפשר לצפות שאדם יזרוק, הוא לא יזרוק את זה. אי אפשר, אדם לא זורק את כספו, אין דבר כזה. יהודי גדול וירא שמים, האדמו"ר מאמשינוב הולך ערב שבת באייירפורט, הוא לא יזרוק את זה, כך עומד ברמב"ם.

וממילא, מה אומרים החכמים, ואם לא תתיר לו, אם לא תתיר לו, יבוא להביאו בידו, הוא יעשה את זה בידיים. תגיד לו גוי אסור, אוקיי, אני אקח את זה בעצמי. יש רק שתי אפשרויות.

"ולשאר ישראל מותר ליהנות ממנו למוצאי שבת מיד."

אבל יהודים אחרים יכולים כן, אפילו מיד. למה? **"שנאמר"** פסוק,

ולומדים מזה: **"ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם"**. לומדים מזה, **"היא קודש"**, השבת קדושה, **"ואין מעשיה קודש"**. לא הקוגל, לא הפרפל קדוש, לא המלאכה קודש.

"היא קודש" משמע זה...

"קודש היא" - מה שזה מפורש, רק, "מעשה שבת" לא מקבל דין שאסור... יש רק דין קנס, כמו שלמדנו קודם. כיצד, הישראל שבישל בשבת במזיד, במוצאי שבת יוכלו אחרים, אחרים יכולים לאכול, אבל הוא לא יאכל לעולם, הוא אסור לאכול את זה לעולם.

בשוגג

מה קורה אם הוא בישל בשוגג? במוצאי שבת מותר לו, הקנס של לא לאכול נאמר רק על במזיד. בשוגג הוא גם יכול לאכול במוצאי שבת, וכן כל כיוצא בזה. לא רק בישול, על מלאכות אחרות.

חילוק בין גוי ליהודי

לכאורה ההבדל הוא, אצל גוי חוששים שהוא יגיד לגוי לכתחילה, צריך לומר במוצאי שבת. כאן זה דבר חמור יותר, מילא אסור לו לאכול לעולם. אבל לומר ליהודי, אם זה רק מזיד, אז בא הקנס, הרבנים אומרים, אל תאכל לעולם. אבל בשוגג, לא שייך שהוא יעשה שוגג במתכוון וכדומה, מילא אין חששות גדולים, יש רק איסור עד מוצאי שבת, וכן כל כיוצא בזה.

הלכה כ"ד: פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו

פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו, מה קרה? אדם היה לו דברים, היו לו פירות, ובשבת חיללו שבת, הוציאו את זה חוץ לתחום שבת, ואחר כך החזירו את זה. זה שונה מבישול, כי הפירות היו קודם והם היו אחר כך, הם רק היו במקום אחר, אבל לא קרה שום שינוי בפרי.

אומר הרמב"ם, **בשוגג יאכלו**, מותר לאכול אותם בשבת, **שהרי לא נעשה בגופו מעשה ולא נשתנה**, לא קרה כלום בזה, שונה מבישול. אבל **במזיד** צריך כן לחכות עד מוצאי שבת.

מה הפשט של מוצאי שבת הזה, אם אומרים שקונסים את מעשה הקדוש, למה בשבת עצמה אסור? כי זה קנס.

הלכה כ"ה: שכר שבת — השוכר את הפועל

כבר, עוד הלכה אחרונה של הפרק, **השוכר את הפועל**, אם אדם, יהודי שוכר פועל גוי... יהודי, פועל יהודי. אה, סליחה, יהודי שוכר פועל, **לשומר לו את פירותיו**, שיעשה לו מלאכות שאינן מלאכות אסורות, למשל שיהיה בייביסיטר, אסור לתת שכירות שבת, זה נקרא הלכות שכר שבת. **לא יתן לו שכרו בשבת**, אסור לתת את הכסף בשבת.

נפקא מינה: דין שומר

מה יוצא מזה? יוצא מזה הלכה מעניינת ללמוד בחושן משפט, ששבת משמע לא כמו שהיהודי עובד, כי הוא לא משלם לו. גם אין אחריות בשבת, אם קרה בשבת, קרה משהו לפרה, הוא לא יכול לומר לו, "שוכר אתה, אתה חייב בגניבה ואבידה" וכן הלאה, כי הוא לא שומר שכר, הוא שומר חנם, או שהוא לא שומר בכלל.

שכירות לזמן ארוך — בהבלעה

ואם היה שכרו, אם הוא שוכר אותו אבל לשבוע או לשנה, שבוע משמע כאן שבוע שלם, ודיברנו שם שזה מותר, כן. דיברנו שם שזה מותר. דיברנו שמשלמים לו לפרק זמן מסוים, כן. דיברנו אצל גוי, אבל אפילו אצל יהודי בוודאי יש את ההיתר. אם שוכרים אותו לשנה שלמה, אז זה נקרא **בהבלעה**, ואין שכר שבת, נותנים לו את כל השכר גם עבור השבת, **לפיכך אחראי שבת**, בשבת הוא גם שכיר.

דין לשון: **"ולא יאמר לו תן לי שכרי של שבת"**

בעיקרון, החכמים ראו שיש שתי אפשרויות, או על ידי יהודי או על ידי גוי, או שהוא ייקח את זה בעצמו, שזה דאורייתא של נשיאה. ממילא מה? התירו לכאורה את זה לתת לגוי. הרבנים אומרים, אין בעיה, אנחנו נותנים עוד, אנחנו מסכימים שהתורה תישאר. משא"כ כאן, שאתה אומר שהוא ישם את זה בשבת, זה עומד באמת, זה אסור לומר בוודאי.

כן, זה אסור לומר, לא סיימנו את הגמרא. נלך עוד יותר מאוחר, זו סוגיה שלמה, אבל זה שאדם בהול על ממונו מובא יותר.

קושיא: חילוק בין כיסו למציאה

אוקיי, היתה לי שאלה. כשמדברים על אמירה, מדברים על אמירה, איסור אמירה הוא בכיסו, כשהכיס הוא בבעלותו. אבל במציאות שלנו, שבה יהודי עכשיו בדיוק עשה כסף, והוא הולך עכשיו עם גוי, והוא אומר לו, "שמע, עכשיו עשיתי כסף", והוא פגש אותו. זה לא כסף שהוא מחובר אליו רגשית, זה משהו שהוא רק קיבל חזרה. והוא קיבל שם, הוא קיבל שם.

כל העניין היה, אתה רואה מציאה, אל תיקח את המציאה כולה, על זה אין את הטעם, לא אותו בעל. ירוצו אחרי זה, כי על זה אין את הדבר, כי אם לא הוא בעל, הוא לא יוכל להגיע לעולם, כי הוא עדיין לא מחובר מכן.

מלוכה פחות פחות מארבע אמות, שזה בכלל לא נס, זה ממש, זה אולי לא אפילו איסור דרבנן, אולי זה איסור דרבנן.

סיום דיון של סוגיא קודמת

זה לא כסף שיש לו, הוא לא מחובר רגשית לזה. משהו שאי אפשר לענות על זה.

לא סתם קנין, סתם קנין שהוא ירוויה.

נגיעה? נגיעה. כן.

לא ארבעה אבות נזיקין, כלומר יש מציאות. אה, אין לו את המציאות, כלי, על זה אין את הטענה, לא את 'זה וזה גורם'.

'לא יצלח אחרי'

כי על זה אין את הדבר למה הוא לא יהיה בהול, הוא לא יבוא להיכשל, הוא לא מחובר לזה.

מלוכה פחות פחות מארבע אמות, שזה בכלל לא איסור דאורייתא, זה אפילו לא איסור דרבנן... אין את... מאי נפקא מינה?

הרמב"ם טוען שמה? שהוא לא יהיה בהול, אבל זה הוא יכול היה, כלומר... למה לא אומר ההיתר בקיסה? הוא רואה שהוא יהיה יותר בהול, הוא לא יעשה את זה. אבל בעיקר אומר לו, יש לי לך היתר אחר, אתה יכול לעשות את זה, וזה יותר קל מ...
הוא שואל קושיא, אם יש את העצה של פחות פחות מארבע אמות, למה יגידו לו 'אמור לו חטא'? יש לך דרך לעשות את זה בהיתר. אז לכאורה יש חיוב עם זה.

בהול על ממונו הוא מחשבה לא תלושה.

אז השני ששואל כאן על הרמב"ם לגבי זה, שצריך שיטות אחרות, מי שהציב הלכה למעשה במקרה הזה ישאל רב, כי לא לגמרי ברור שההלכה היא כמו הרמב"ם בנושא הזה.

אבל אני צריך לסיים את הפרק עוד חמש דקות, אלמד עוד שתיים שלוש הלכות.

הלכה כ"ג: ישראל שעשה מלאכה בשבת

אומר הרמב"ם: **"ישראל שעשה מלאכה בשבת"**. למדנו כל ההלכות של גוי שעושה מלאכה, ומה קורה עם התוצר, אם הגוי עשה מלאכה, אם מותר לאכול את זה 'עד כדי שיעשו', או אם הוא מזהיר שם בפרהסיא לעולם. אבל מה אם יהודי עשה חס ושלום מלאכה בשבת?

במזיד

זה כך, במזיד, אם הוא עשה במזיד, **"אסור לו ליהנות באותו מלאכה לעולם"**. אסור לו לעולם ליהנות מזה.

דיגרסיה: רבנים, חזנים, משגיחים — שכר שבת
 טוב, מעניין שהיהודים הכי דתיים הם אלה שעובדים בעיקר בשבת, כמו הרבנים, החזנים, וכן הלאה, ואיך מותר לתת להם כסף על זה, כי הוא מתכונן לשאלות ותשובות ערב שבת. אם הוא לא מתכונן, אז יש שאלה גדולה אם הוא יכול לקחת כסף. אם הוא לא מתכונן, אין מלאכה, זה סתם הנאה שהוא מבלה עם הציבור. בכל מקרה, זה יפה. כן. רק באמת, כששוכרים חזן או רב, אומרים, משלמים לו כי הוא מתכונן, לא על השירה בשבת. לשיר הוא שר בחינם, לא בחינם, בהבלעה.

כאן במקרה הזה, שוכרים לקייטרינג למחנות, לשבתות, משגיחים, גם פוגשים את הדרך שלי. גם זה אותו תירוץ, הוא עובד גם ערב שבת, זה בהבלעה. אוקיי, שמח, כן.

סיום הפרק

איך מחזיקים כאן? שמח. ההלכה הבאה, נלמד כבר את ל"ט המלאכות. אבל אין לו פרק ו'. פרק ז' זה כבר עולם התחייה, מלכות, זה נפלא.

אבל אפילו אז כשהוא משלם לו גם עבור שבת, כמו שדיברנו בהבלעה, אבל אסור לו לקרוא לזה שהוא משלם שבת, "ולא יאמר לו תן לי שכרי של שבת", תן לי את כסף השבת שלי, "אלא יאמר לו תן לי שכרי של שנה" או "של חודש".

מה הפשט של זה? אומרים, זה עניין של הבדלה, זה לא דבר יפה לדבר על שבת בימי החול. ולא מדברים כאן אצל שבת, אפילו בימי החול אסור לומר, כן, לכאורה. זו לא הבדלה, זה עניין שצריך באמת להסתכל כאילו הוא לא משלם לו עבור השבת, לא מתאים לומר עבור עבודת שבת.

האמת היחידה של יהודים יש בפורים. אני מתכוון לומר, "ולא יאמר לו" זה לא אסור כזה על הדיבור, הוא אומר איך השכירות של שנה שלמה תיכנס, שלא יסתכלו על זה כשכירות של שבת. אני אומר, אפילו זה אמיתי, כן, בכל זאת יש עניין שלא ידברו על זה כך. למה לא לדבר? כי זה לא יסתכל כך. הוא לא יחשוב כאילו הוא משלם לו עבור שבת, הוא יחשוב כאילו הוא משלם לו עבור השנה. היואל משמע שכשהוא מדבר שאסור לומר כך, כן, יכול גם להיות.